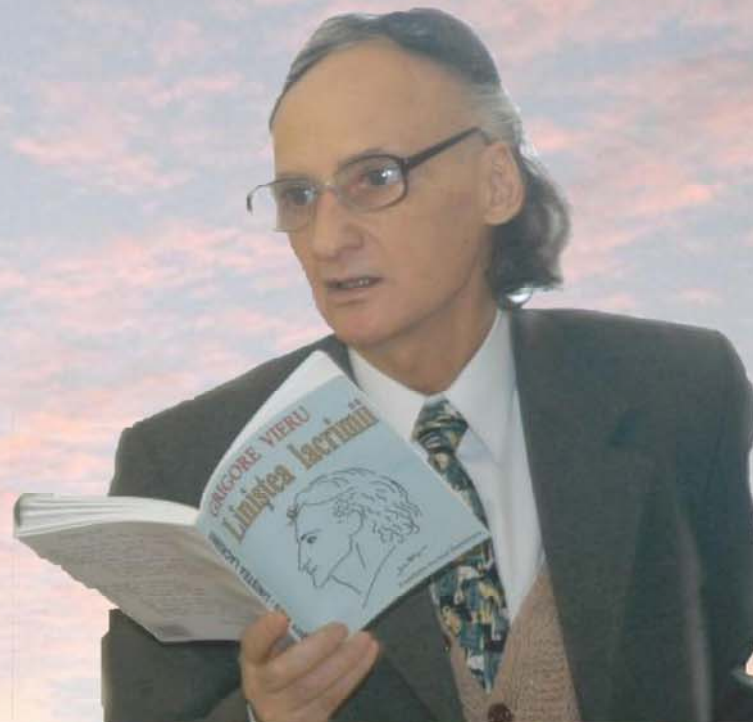

In memoriam

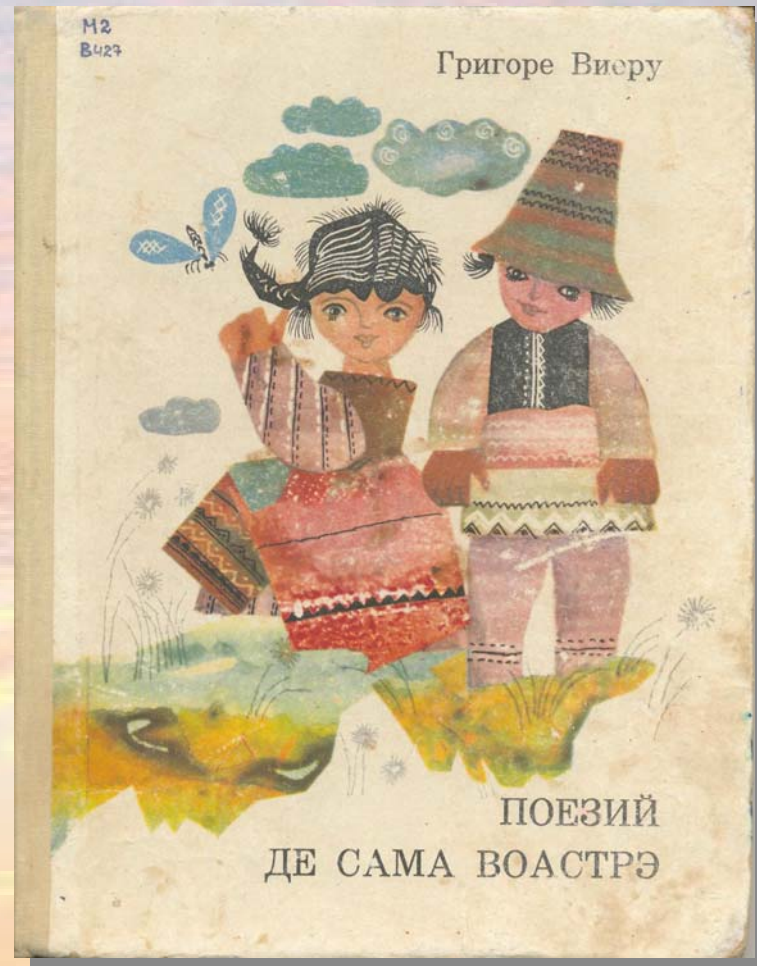
1935 - 2009

**Și din mormînt voi spune
mulțimii adevărul**

A fost un mare noroc că Domnul ni
l-a dăruit pe Grigore VIERU,
poetul conștiinței naționale, poetul
pătimirii moldovenilor. Poemele
sale inedite au devenit sinonimul
mamei, copilăriei, casei părintești,
Patriei, credinței străbune, istoriei
și limbii acestui neam, naturii
pitorești a plaiului nostru mioritic

M2
B424

ГРИГОРЕ ВИЕРУ ИГОР ВИЕРУ

Думиника кувинтелор

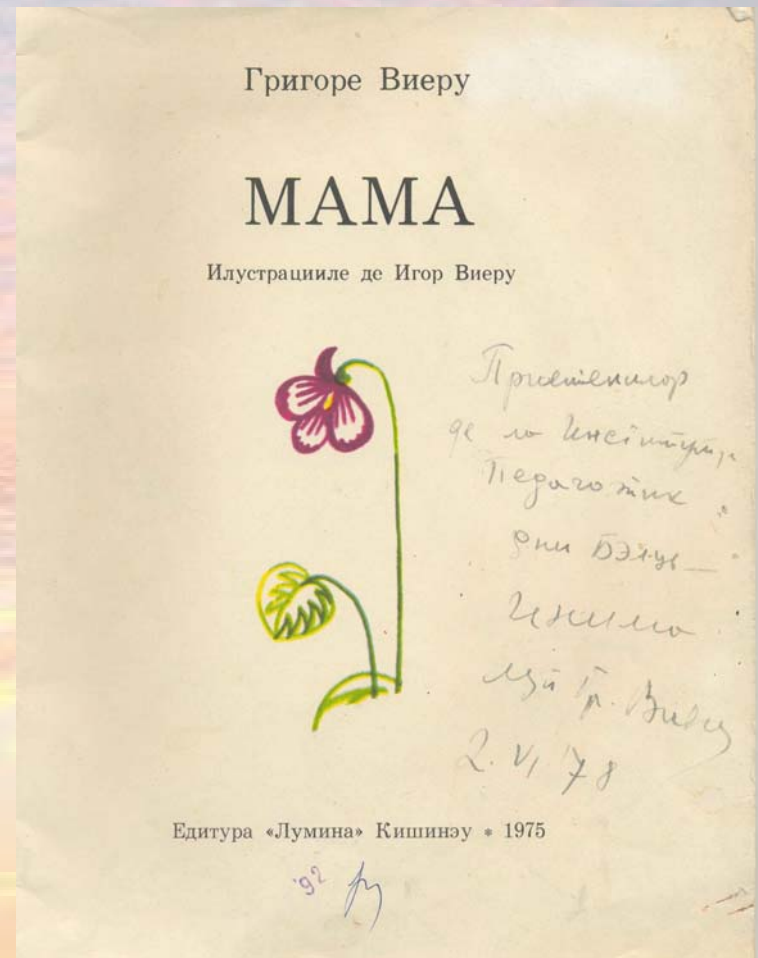
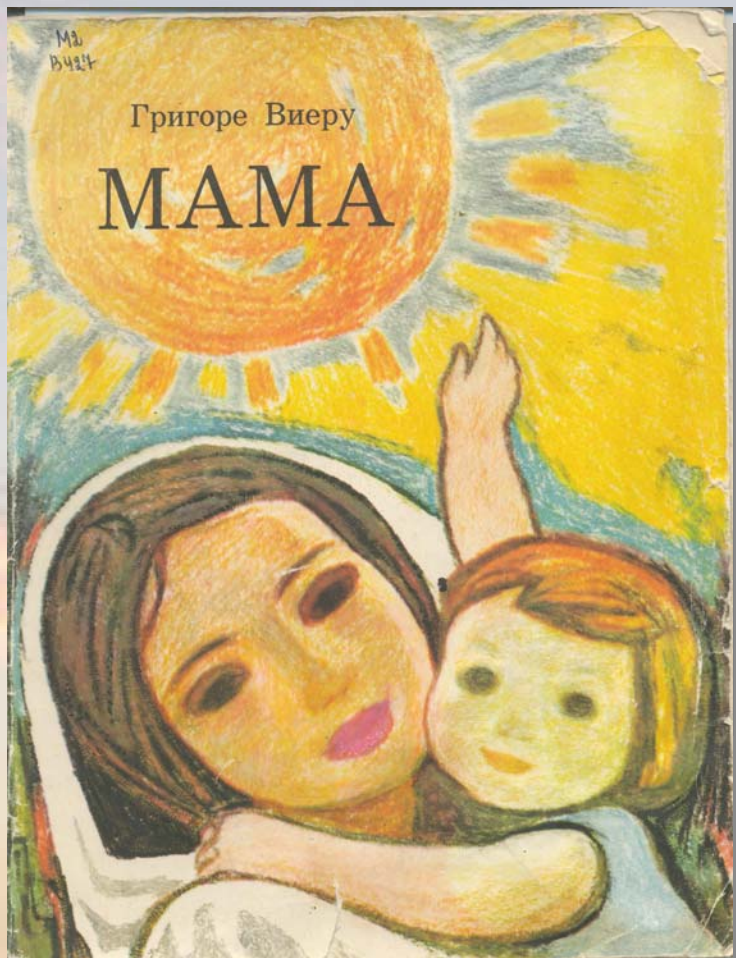

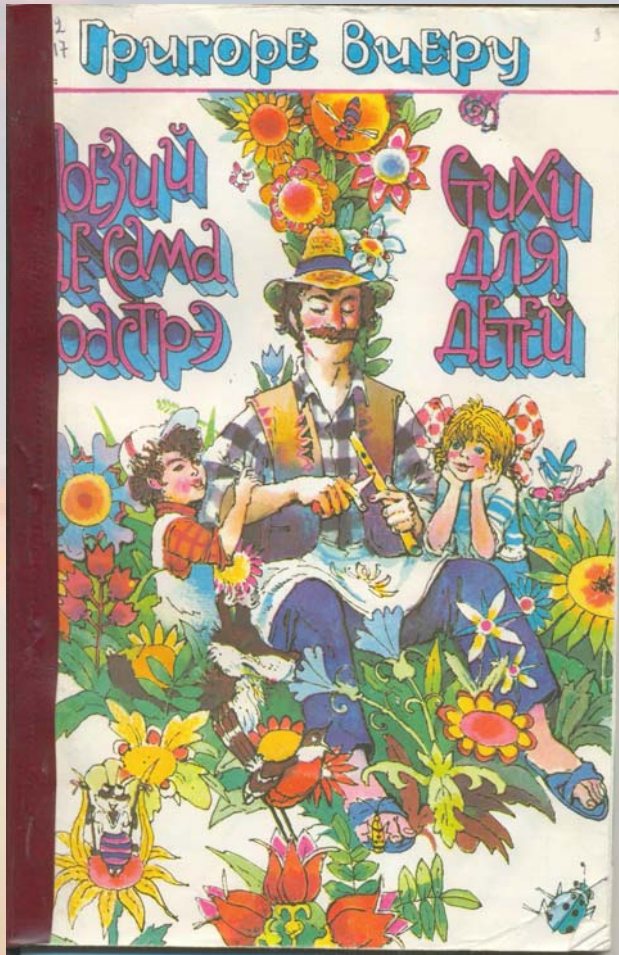
M2
B424

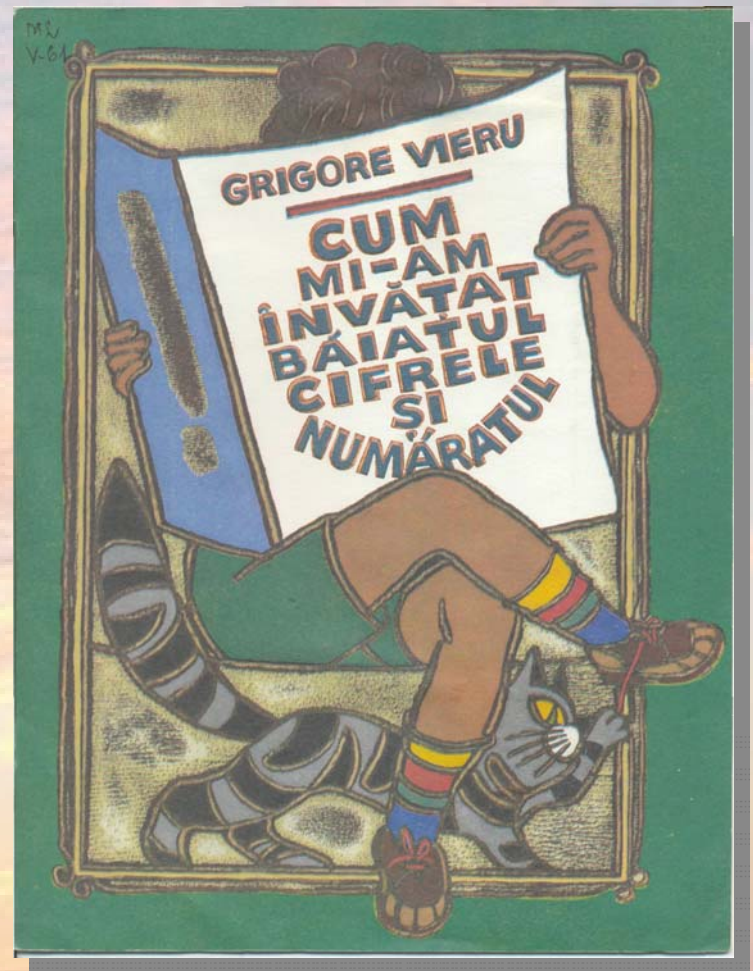
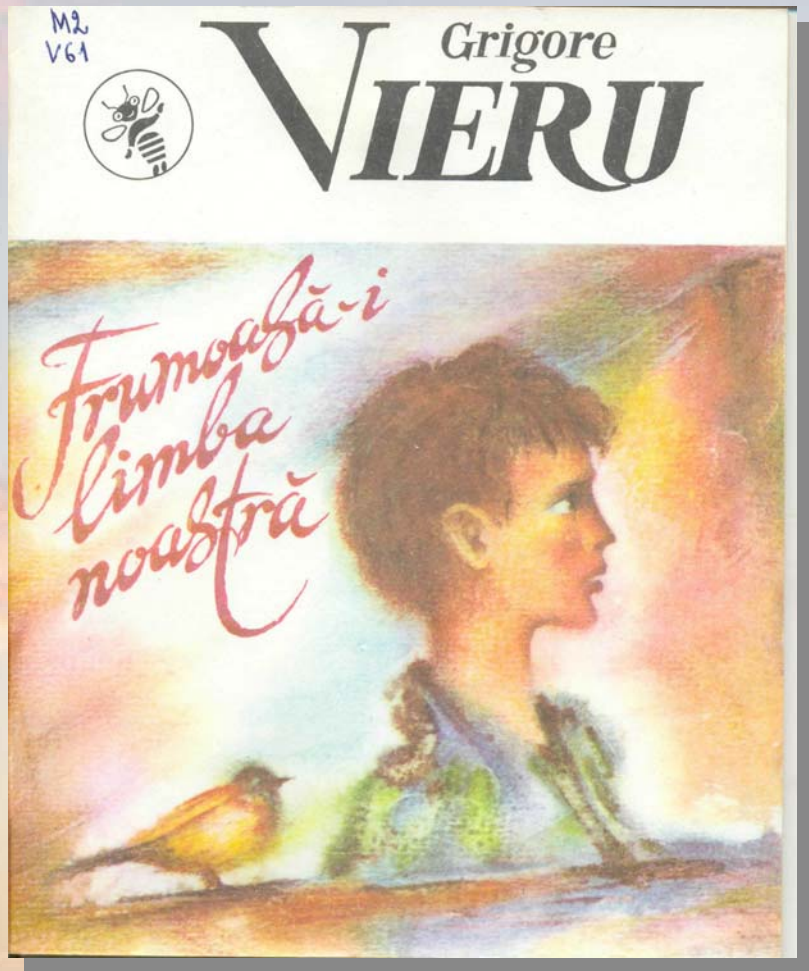
ГРИГОРЕ ВИЕРУ
СПИРИДОН ВАНГЕЛИ

КОДРУЛЕ, КОДРУЦУЛЕ

859 0
V-57

GRIGORE VIERU

ALBINUȚA

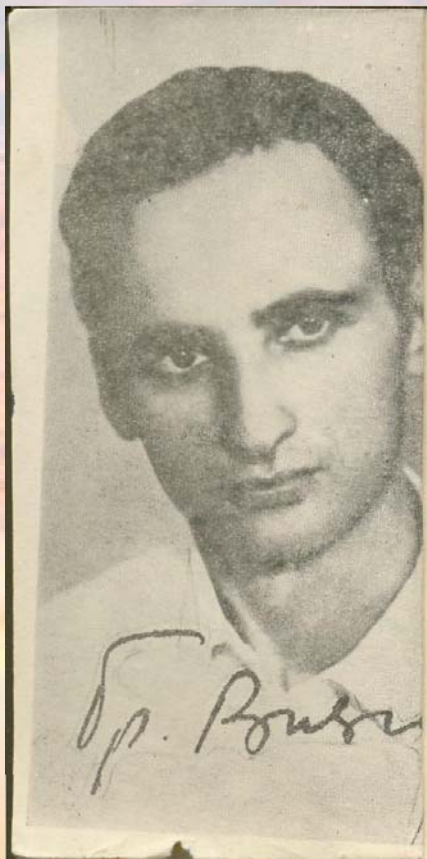
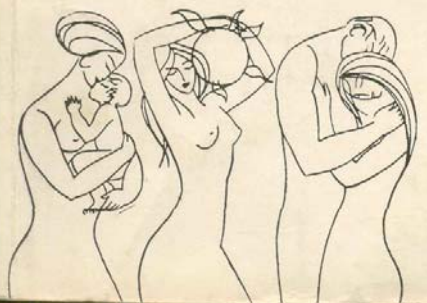
ABECEDARUL lui Vieru care a preluat ștafeta bătrânului Creangă, deveni cartea de căpătâi a neamului, menită pentru lecții de suflet în școală și în familie.

În școală și în sufletul nostru, mereu, rămâne cea mai rezistibilă carte didactică a lui Gr. Vieru — **MARELE** său **ABECEDAR**: poezia sa, întreaga-i creație poetică.

M 2

B427

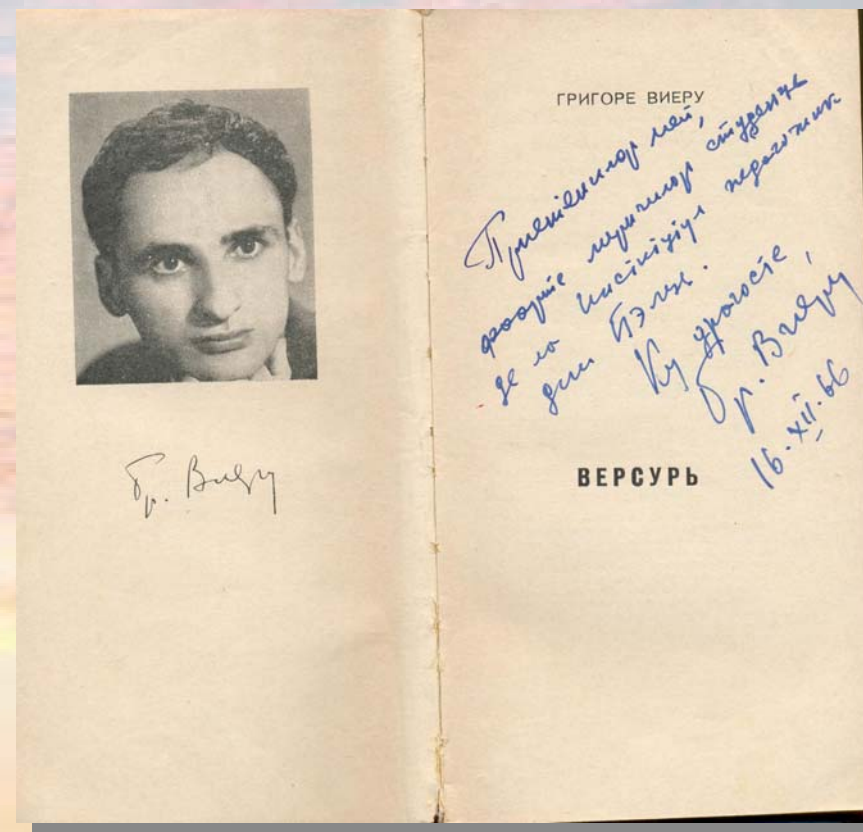
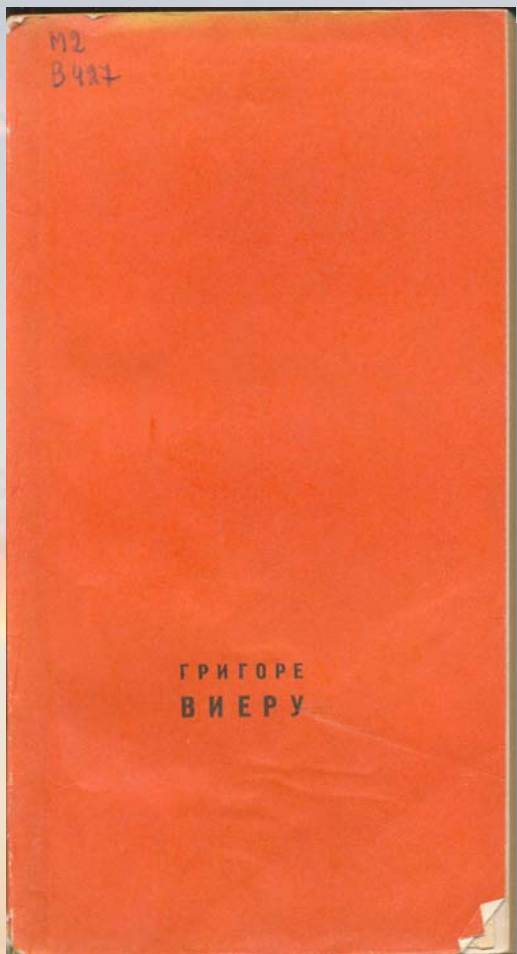
ГРИГОРЕ ВИЕРУ
НУМЕЛЕ ТЭУ

ГРИГОРЕ ВИЕРУ
НУМЕЛЕ ТЭУ

ПОЕМЕ

Арилешино
леи де ла
лесингуз кедеши
деи Буня
Зорингу-ле леу
корк недегоши
КАРТА МОЛДОВЕНСКА
КИШИНЕУ • 1968
деи Мерик.
Gr. Vieru
1. XII. 77

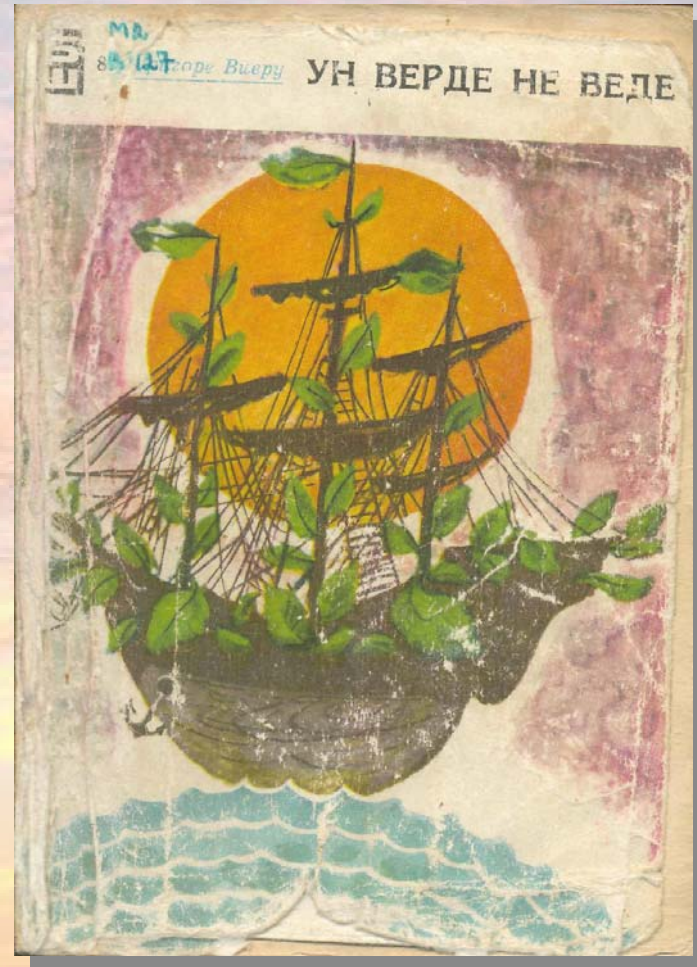

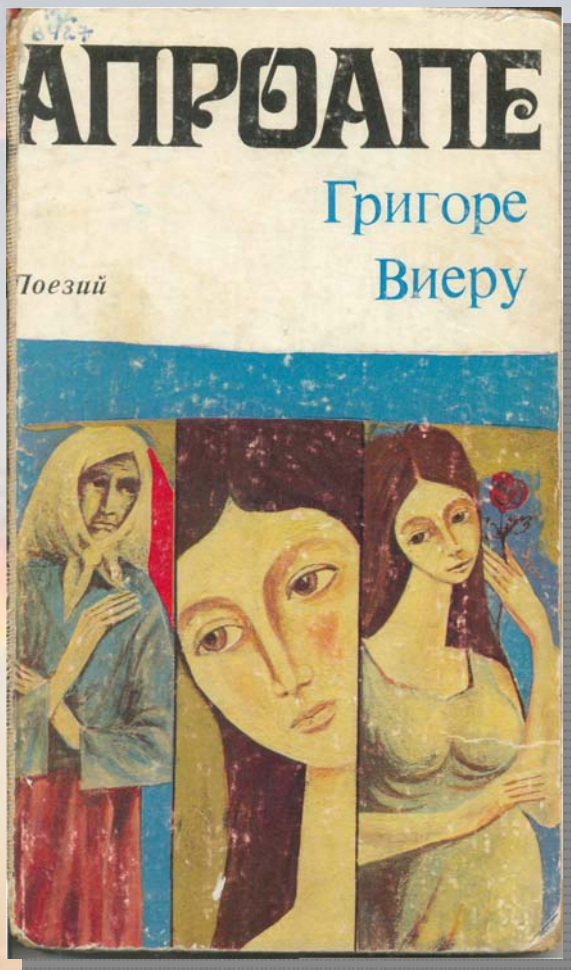
ГРИГОРЕ ВИЕРУ

Gr. Vieru

ВЕРСУРЬ

Маринор мени
спрелегань, сиздену чар
зе ил каститур
недуготик зам
Вэиле
зе ил
Gr. Vieru
25.11.64

А
Бинтълнирз де ла
2 юние ку студентин
де ла Институтул
Техник "А. Р. Пуко"
рум Бэлце
сеинд ел мой фриенд
ми асоциант
Бинтълнирз рум
Бэлце мт!
Гр. Виеру
2. VI. 78

МНОБНА

Григоре Виеру

13

версурь

Григоре Виеру

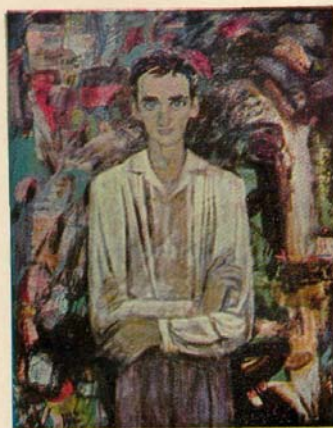
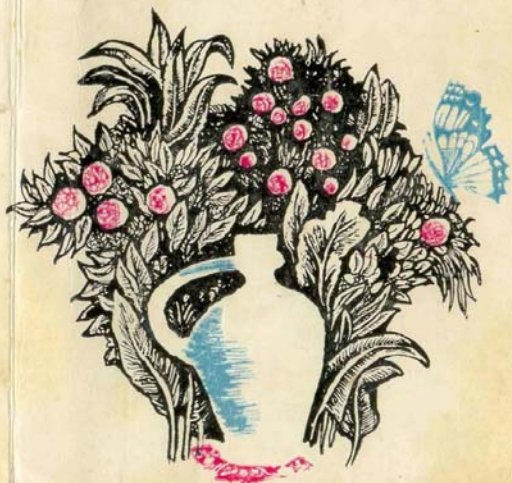
версурь

Тримиешилор
леи кетиге
де м Институт
неготиме јур
бансе

Къ гроесе им
месечки
Карта Молдовеняскэ
1971

Г. Виеру
1. X. 71

М2
8424
Григоре Виеру
Трей езь

Григоре Виеру

Трей езь

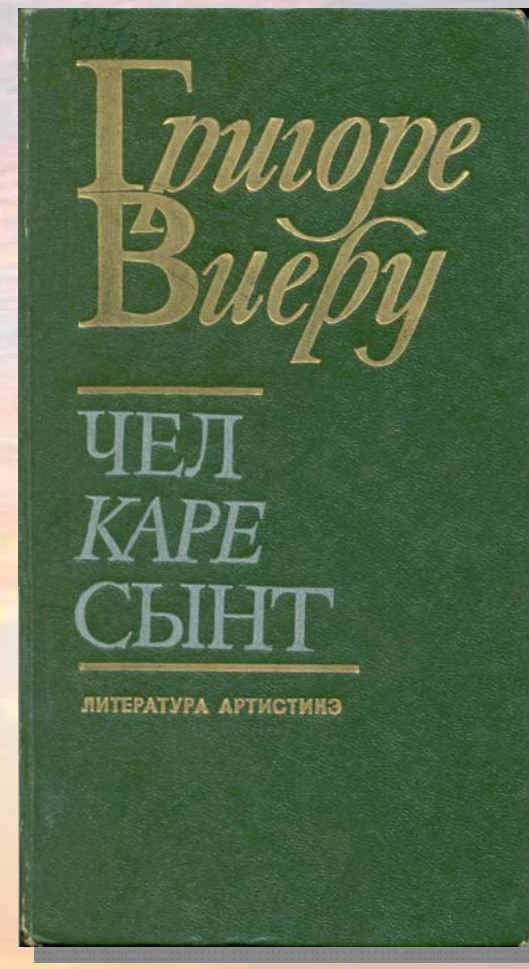
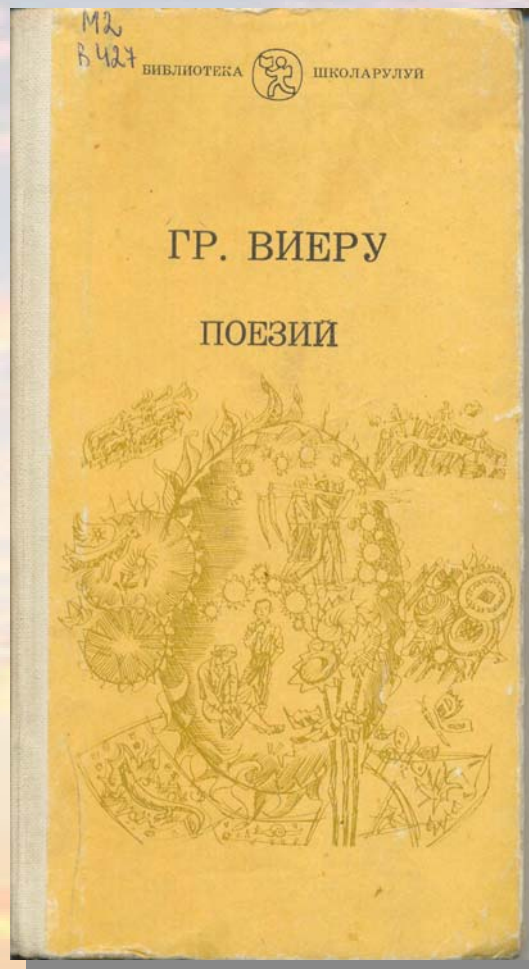
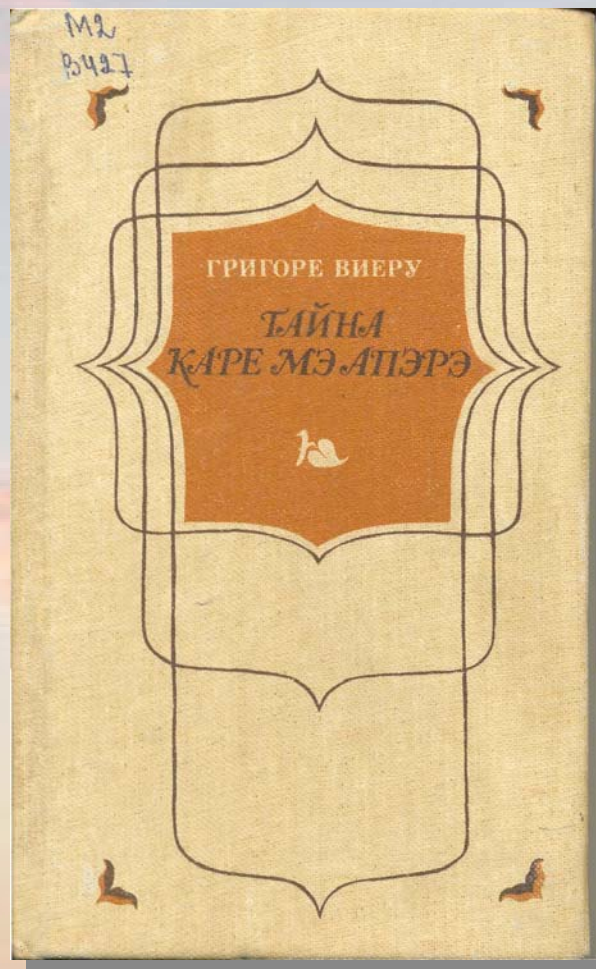
Версурь алесе
пентру копий

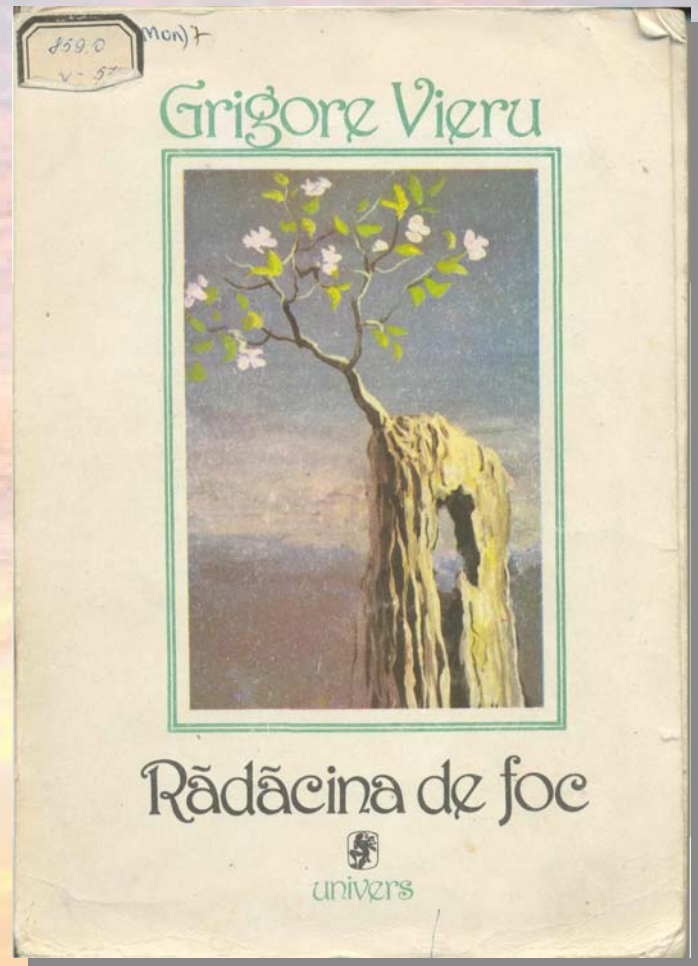

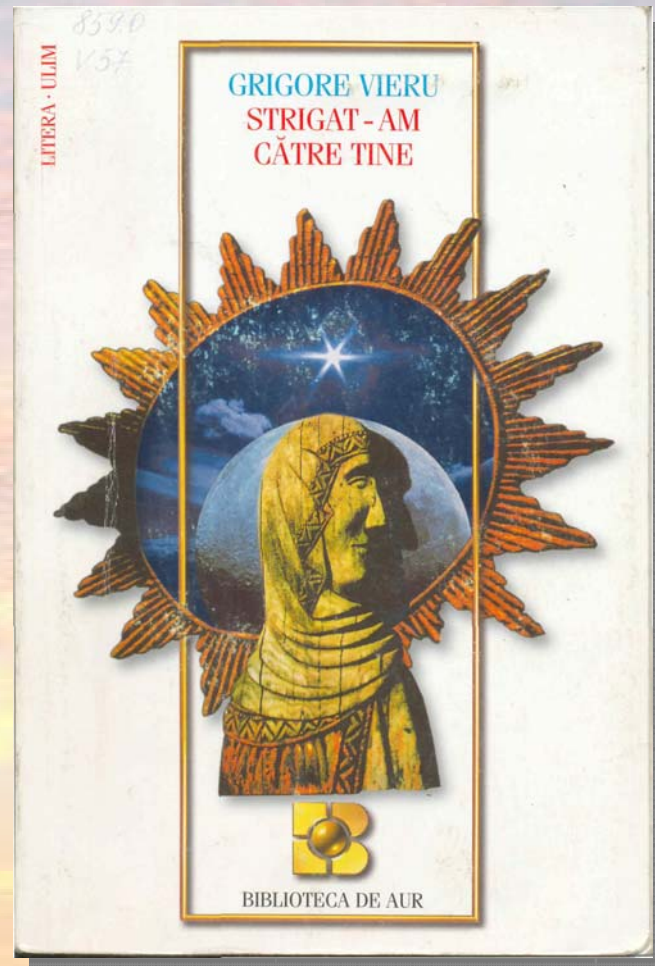
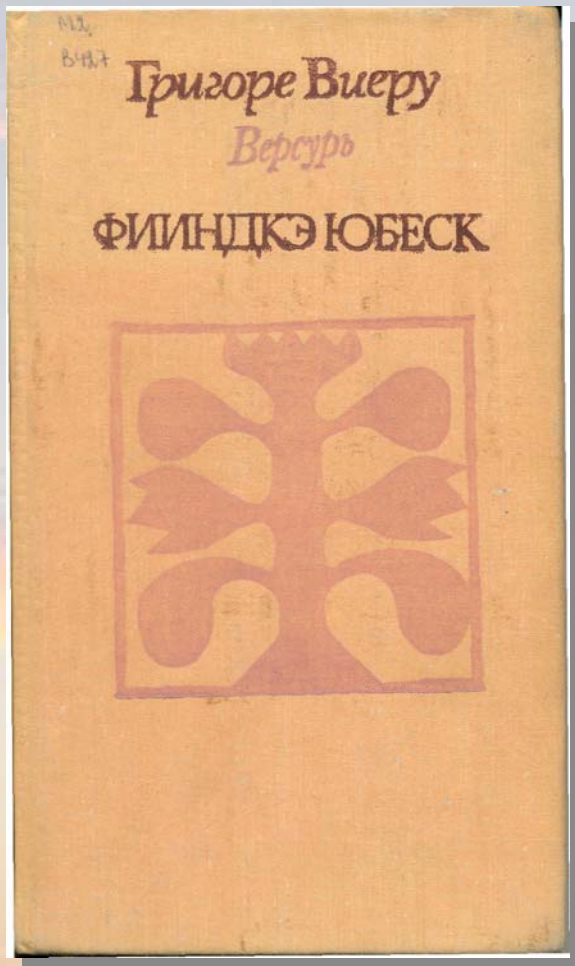
Да мурзе аиб
ку бурзуринт
Аиб о косе
се комини!
Buzzy

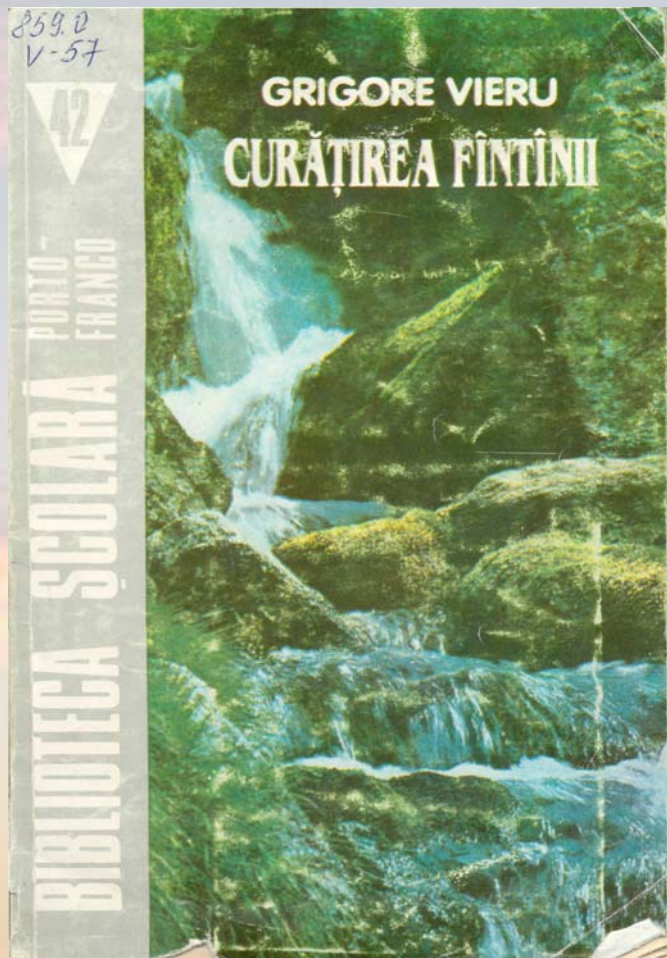
ЕДИТУРА «ТРИМИНА»
КИШИНЕВ 1970

1. X 11-71

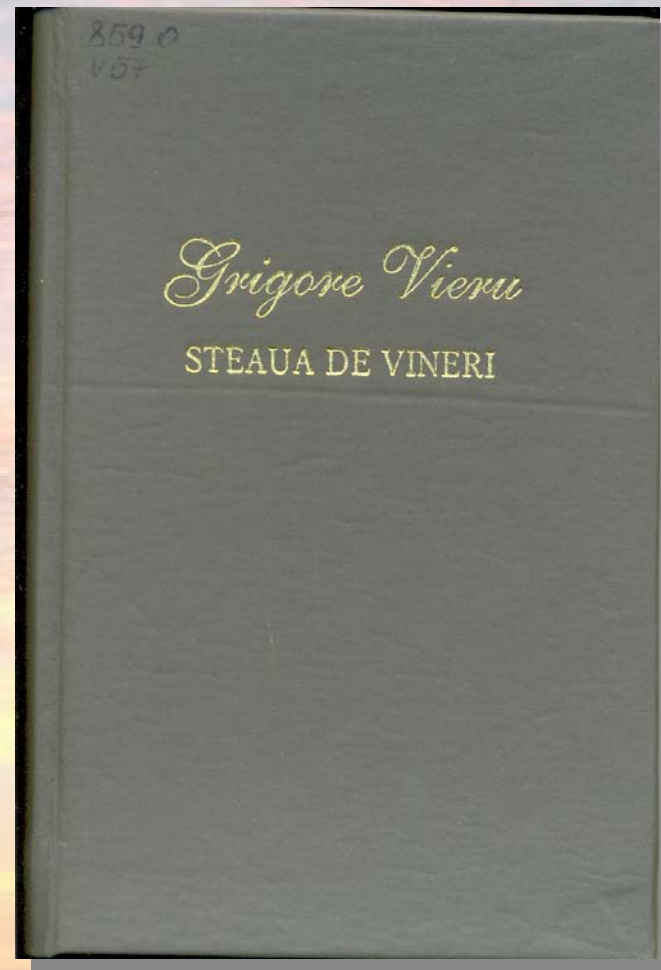
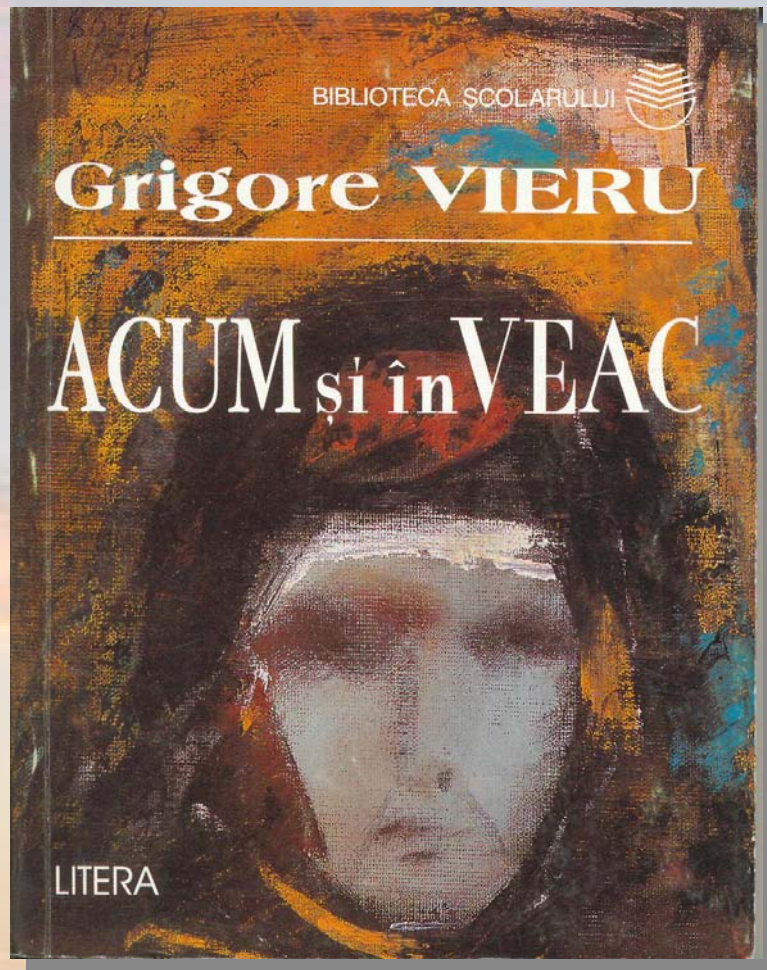

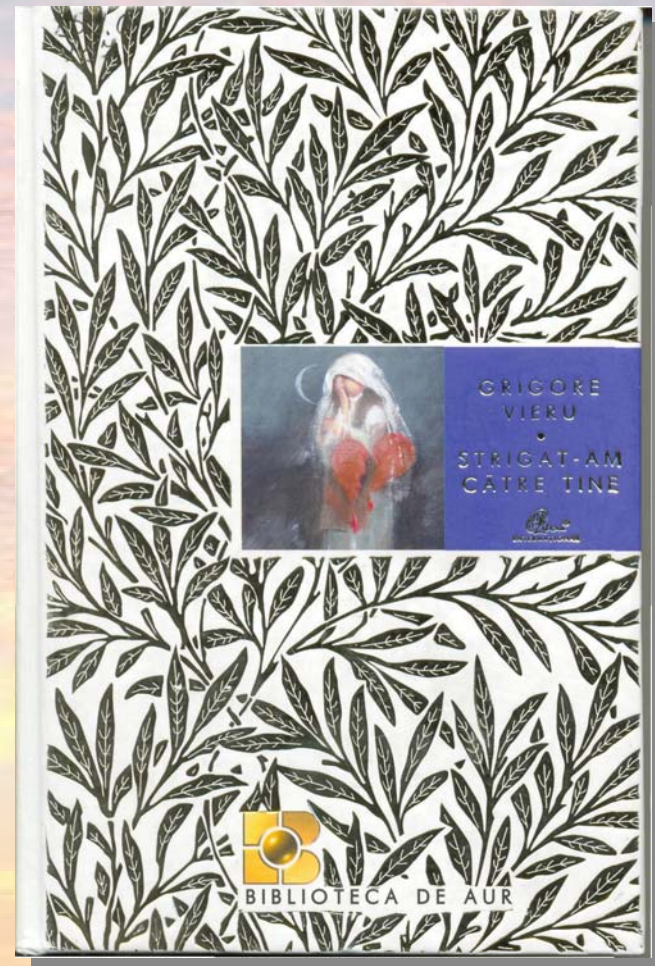
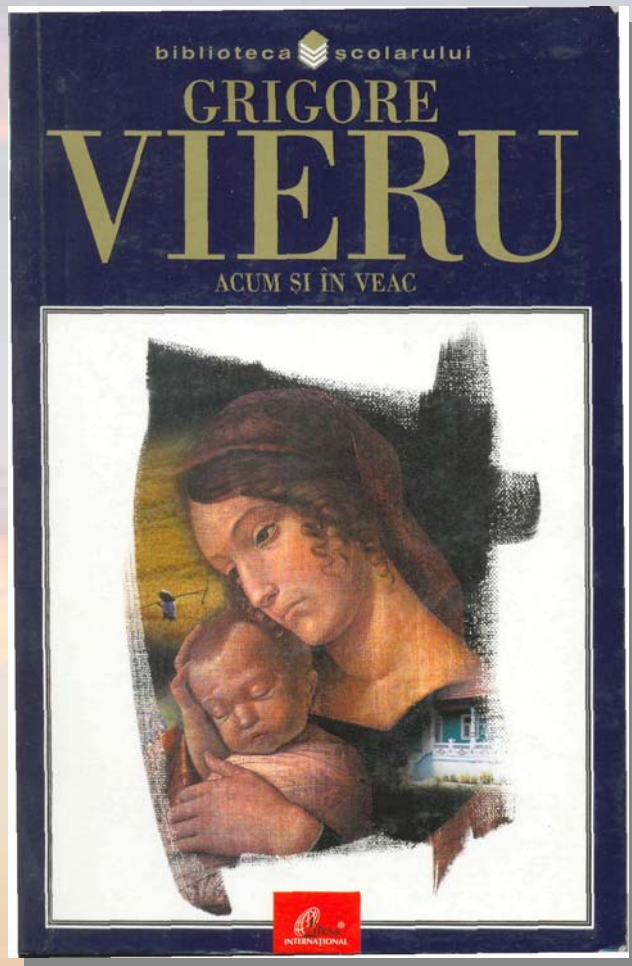

O jumătate de secol s-a
înregimentat în lupta pentru limbă
și alfabet – matricea identității unei
națiuni, scriind în acest sens:

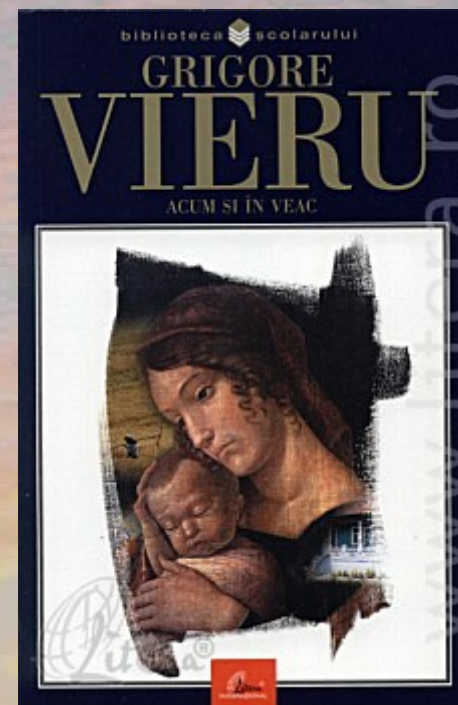
*În aceeași limbă toată lumea plînge,
În aceeași limbă rîde un pămînt,
Și doar în limba ta durerea poți
s-o mîngîi,
Iar bucuria s-o preschimbi în cînt.*

Litanii pentru Orgă - fragment

- *Nu am, moarte, cu tine nimic,
Eu nici macar nu te urasc
Cum te blestema unii, vreau sa zic,
La fel cum lumina parasc.*
- *Dar ce-ai face tu si cum ai trai
De-ai avea mama si-ar muri,
Ce-ai face tu si cum ar fi
De-ai avea copii si-ar muri?!
Nu am, moarte, cu tine nimic,
Eu nici macar nu te urasc.
Vei fi mare tu, eu voi fi mic,
Dar numai din propria-mi viata traiesc.
Nu frica, nu teama
Mila de tine mi-i,
Ca n-ai avut niciodata mama,
Ca n-ai avut niciodata copii (Grigore Vieru).*

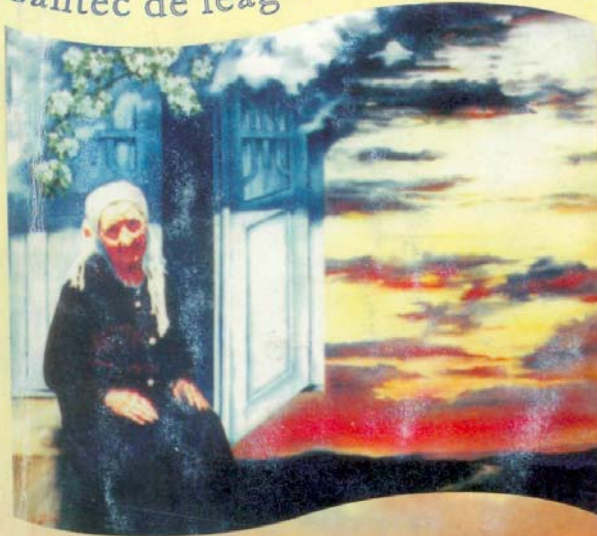

859.0
154

Grigore
Vieru

Cântec de leagăn pentru mama

859.0
V-57

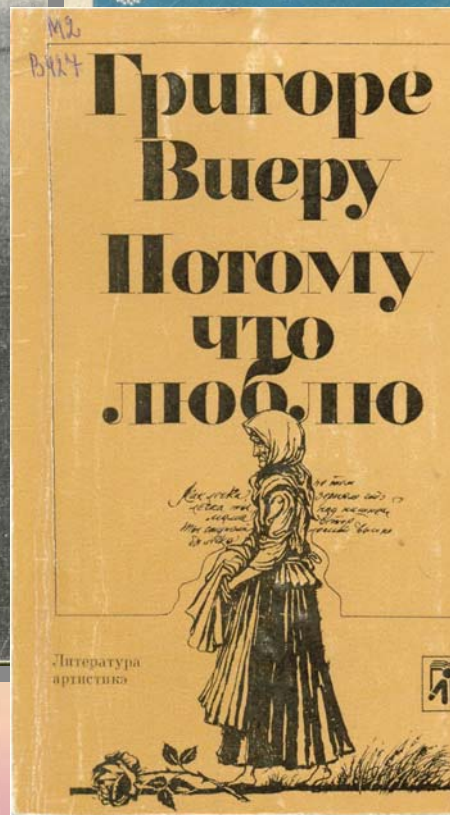
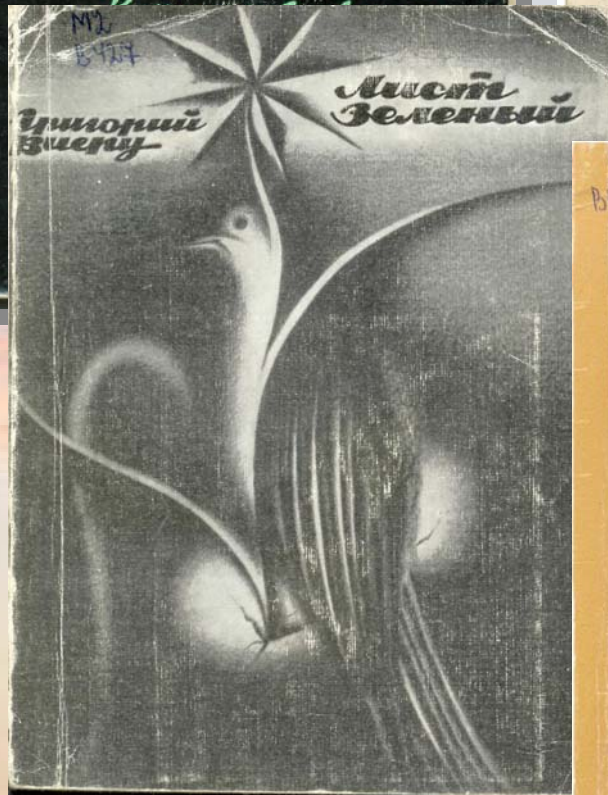
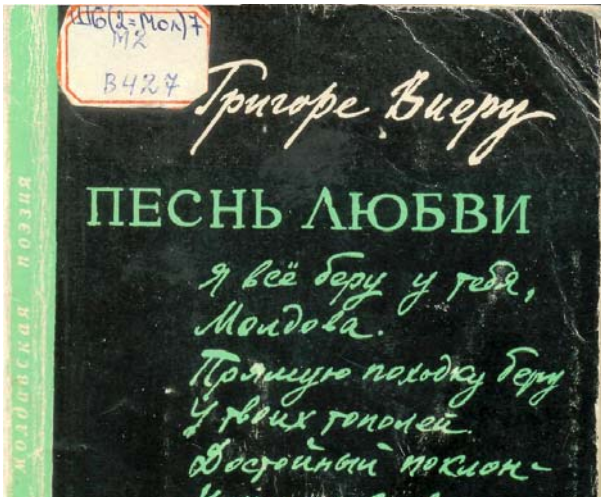

Grigore Vieru

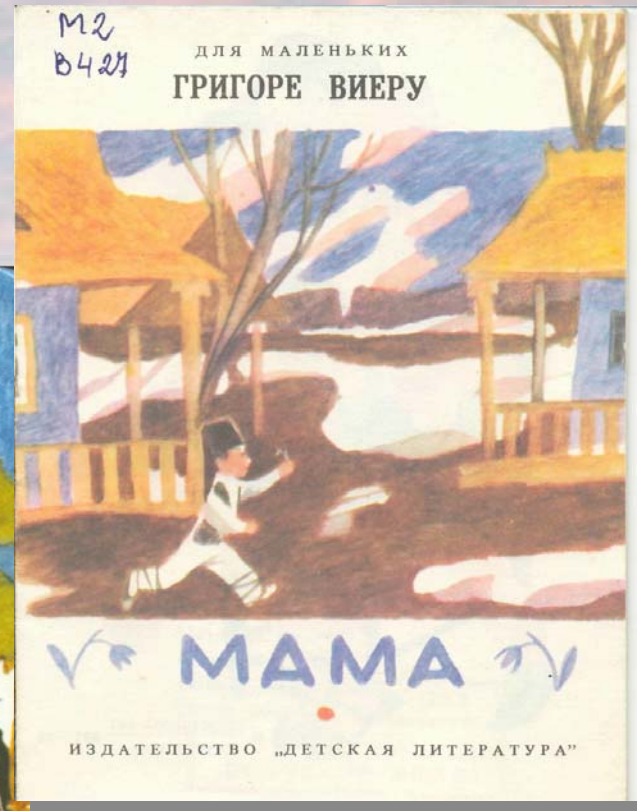
Frumoasă-i limba noastră

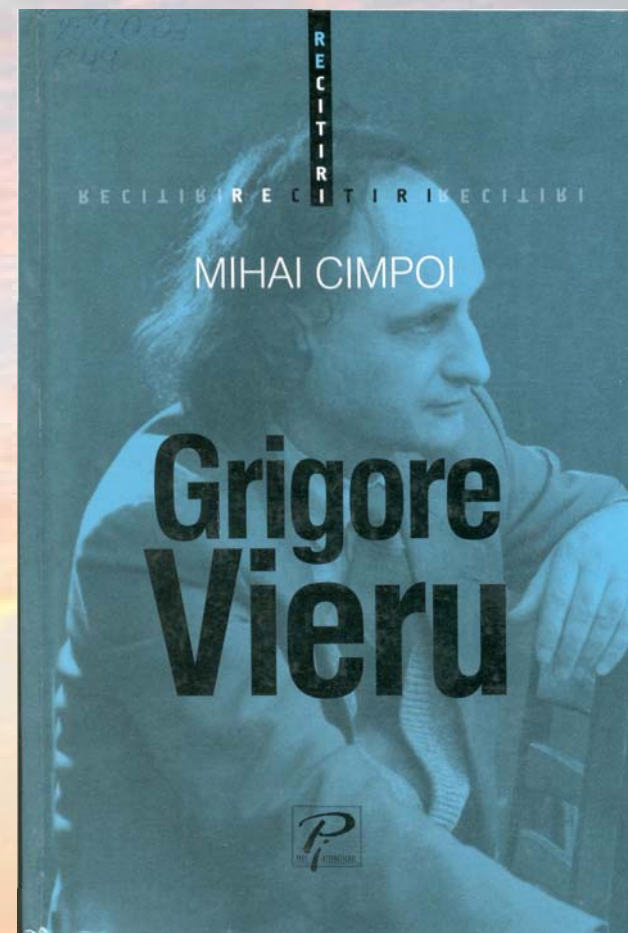
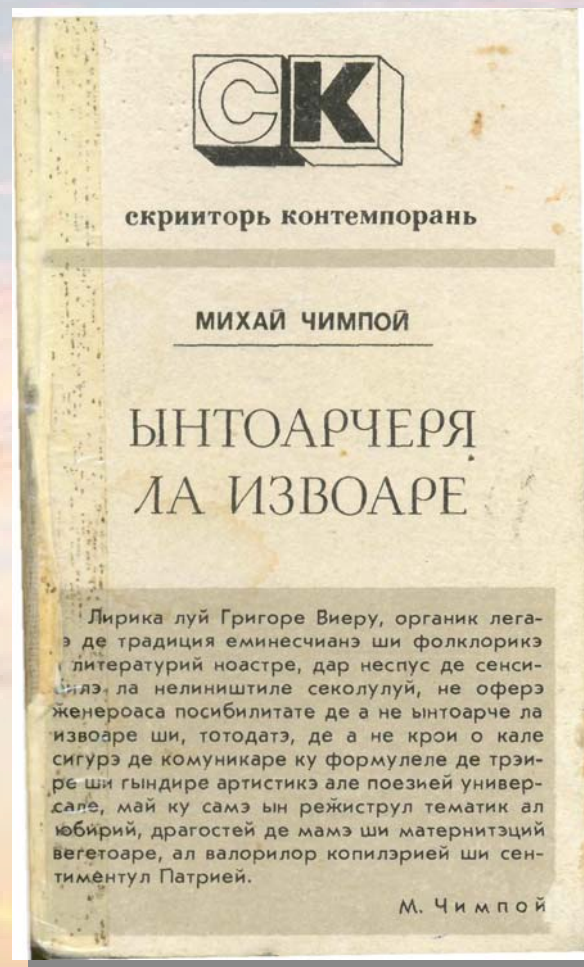

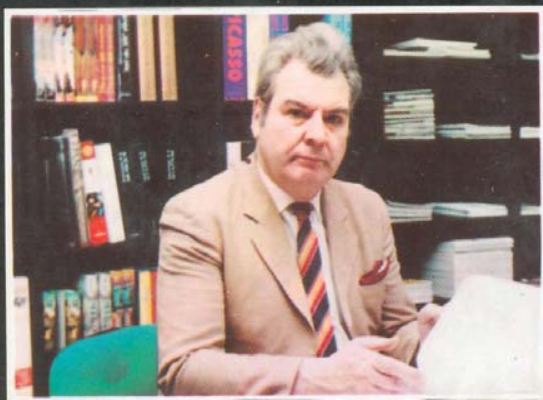
museum

Mihai Cimpoi

**O istorie deschisă
a literaturii române
din Basarabia**

EDITURA ARC

Nichita Stănescu și la poezii generației sale identificarea cu marele tot are aerul contopirii intelectuale (prin prisma acuității vizuale sau auditive), la poezii basarabeni ea se realizează în temeiul preaplinului emoțional, al elevației și curățeniei etice a trăirii. Argumentului etic imparabil îi revine un loc deosebit (creația lui Liviu Damian este elocventă în acest sens). Șaizeciștii basarabeni repun limbajul în albia naturală a românescului, poeticul în cea a firescului, realul în tabloul obiectiv al diversității lui polimorfe, sensibilitatea în matricea dialecticului, a dramatismului. Ei asigură, programatic și practic, resurecția baladescului și a elegiacului într-un context istoric favorabil doar imnicului. Totuși, nu constatăm o fixare în anumite formule, poezii fiind cuprinși de febra experimentării celor mai diverse modalități; ei cultivă poemul de mari proporții, ca și crochiul, miniatura, trec de la tonul intim-elegiac la cel colocvial și prozaic, metaforizează excesiv sau îmbrățișează elementul discursiv, sunt rapsodici sau construiesc „piramide logice” à la Platon. Elementul publicistic nu este neglijat de această generație, fiind transformat într-un instrument eficace de implicare în dialog a cititorului. Poemul urmează să fie scris mai departe nu în sensul con-creativității de tip modernist, ci în sensul co-participării la dezbaterile eseistice despre condiția omului în secol sau chiar despre anumite probleme morale sau sociale.

Unul dintre cei mai reprezentativi poeți ai generației este Grigore VIERU (n. 14. II.1935, comuna Pererâta-Hotin; volume de referință: *Numele tău*, 1968; *Aproape*, 1974; *Un verde ne vede*, 1976; *Fiindcă iubesc*, 1980; *Taina care mă apără*, 1983; *Cel care sânt*, 1987; *Rădăcina de foc*, Ed. Univers, 1988; *Izvorul și clipa*, București, 1991; *Hristos n-are nici o vină*, București, 1991; *Curățirea fântânii*, Galați, 1993; *Rugăciune pentru mama*, Craiova, 1994; *Albinița*, Chișinău, reeditată în 1994 la București), a cărui creație este organic legată de tradiția eminesciană și folclorică a literaturii române, mai apoi orientându-se spre formule magic-vegetale blagiene.

De la ora debutului (1957, placheta pentru copii *Alarma*) viața literară și publică a Chișinăului și a satelor moldovene a fost animată de poetul cu înfățișare isusiacă, subțire ca o trestie, având fața emaciată și fruntea larg boltită și elegiac îngândurată pe care și-a imprimat pecetea însuși destinul frământat al Basarabiei. Se putea citi pe chipu-i biblic singurătatea și înstrăinarea copilului rămas orfan în război, dar totodată și hotărârea fermă de a le răzbuna prin poezie. Contestarea și cenzurarea poetului întâmpina obstacolul forței lui lirice neobișnuite și popularitatea crescândă. A absolvit Institutul Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău și s-a consacrat în mod dezinteresat și pătimaș scrisului, refuzând angajările în posturile birocrati-

Mihai Cimpoi

O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia

Editura ARC

versuri *Mișcarea browniană* (debut); Înalt Preasfințitul academician Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului — pentru studiile despre Basarabia; Petre Vălimăreanu (Franța) — pentru vol. *Prin Basarabia Voievodală*; Andrei Pleșu (România) — pentru vol. *Jurnalul de la Tescani*; Theodor Codreanu — Premiul special al Uniunii Scriitorilor și Bibliotecii Naționale din Moldova pentru eseurile despre Eminescu și scriitorii basarabeni contemporani.

1994: Grigore Vieru (premiul special) pentru manualul preșcolarului *Albinuța*; **proză și dramaturgie:** Dumitru Radu Popescu pentru romanul *Dumnezeu în bucătărie*; Serafim Saka pentru romanul *Linia de plutire*; Nicolae Breban pentru volumul *Confesiuni violente și trilogia Amfitrion*; Paul Miron (R.F.G.) pentru volumele *Idoli de lut și Fata călăului și alte povestiri* (premiul USM și al ziarului *Mesagerul*); George Astaloș (Franța) pentru volumul *O rugăciune de prisos*; Aurel Scobioală pentru cartea *Ulciorul cu pătărăni*; **poezie:** Mircea Cărtărescu pentru volumul *Dragostea*; Emilian Galaicu-Păun pentru volumul *Cel bătut îl duce pe Cel nebătut*; Ion Miloș (Suedia) pentru volumul *Rădăcinile focului* (Novi Sad) și contribuția adusă la promovarea literaturii române în lume; **critică și istorie literară:** Eugen Simion pentru volumele *Întoarcerea autorului și Convorbiri cu Petru Dumitriu*; Gheorghe Gheorghiu pentru seria de articole despre literatura basarabeană interbelică; Adrian Marino pentru *Biografia ideii de literatură*, vol. 3; Gheorghe Crăciun pentru antologia *Competiția continuă*; **publicistică:** Leo Butnaru pentru volumul de dialoguri *Spunerea de sine*; Nicolae Rusu — **premiul special al Fundației SOROS-MOLDOVA**; **debuturi:** Dumitru Crudu — pentru cartea *Falsul Dimitrie*; Ioan Es. Pop pentru volumul *Ieudul fără ieșire*.

1995: Nicolae Popa pentru volumul de poezii *Lunaticul nopții scitice*; Nicolae Esinencu pentru volumul de poezii *Disciplina mondială*; Serafim Saka pentru volumul de publicistică *Basarabia în Gulag*; Ioan Mânăscu pentru volumul de proză *Tăierea capului*; Laurențiu Ulici pentru volumul de critică *Literatura română contemporană* (vol. I); Cezar Baltag pentru cartea de poezii *Chemarea numelui*; Andrei Ciurunga pentru volumul de poezii *Lacrimi pentru Basarabia*; Marius Tupan pentru romanul *Rezervația de lux*; Matei Vișniec pentru *Opera omnia*; **Premii speciale:** Iuri Grekov pentru albumul *Eminescu în oglinda filateliei*; Efim Tarlapan pentru volumul de poezii umoristice *Dioptrii pentru ochelari de cai*; Arcadie Suceveanu pentru volumul de sinteză *Eterna Danemarcă*; Fidel (Galaicu) pentru volumul de debut *Vănat interzis*; Georgeta Adam și Ioan Adam pentru volumul de publicistică *Clopoțele bat pentru Basarabia*; Mircea Radu Iacoban pentru volumul *O cronică a Basarabiei* și seria de articole publicate în săptămânalul *Românul*.

Mihai Cimpoi

O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia

Editura ARC

versuri *Mișcarea browniană* (debut); Înalt Preasfințitul academician Antonie Plămădeală, Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului — pentru studiile despre Basarabia; Petre Vălimăreanu (Franța) — pentru vol. *Prin Basarabia Voievodală*; Andrei Pleșu (România) — pentru vol. *Jurnalul de la Tescani*; Theodor Codreanu — Premiul special al Uniunii Scriitorilor și Bibliotecii Naționale din Moldova pentru eseurile despre Eminescu și scriitorii basarabeni contemporani.

1994: Grigore Vieru (premiul special) pentru manualul preșcolarului *Albinuța*; **proză și dramaturgie**: Dumitru Radu Popescu pentru romanul *Dumnezeu în bucătărie*; Serafim Saka pentru romanul *Linia de plutire*; Nicolae Breban pentru volumul *Confesiuni violente* și trilogia *Amfitrion*; Paul Miron (R.F.G.) pentru volumele *Idoli de lut* și *Fata călăului și alte povestiri* (premiul USM și al ziarului *Mesagerul*); George Astaloș (Franța) pentru volumul *O rugăciune de prisos*; Aurel Scobioală pentru cartea *Ulciorul cu pătărăni*; **poezie**: Mircea Cărtărescu pentru volumul *Dragostea*; Emilian Galaicu-Păun pentru volumul *Cel bătut îl duce pe Cel nebătut*; Ion Miloș (Suedia) pentru volumul *Rădăcinile focului* (Novi Sad) și contribuția adusă la promovarea literaturii române în lume; **critică și istorie literară**: Eugen Simion pentru volumele *Întoarcerea autorului* și *Convorbiri cu Petru Dumitriu*; Gheorghe Gheorghiu pentru seria de articole despre literatura basarabeană interbelică; Adrian Marino pentru *Biografia ideii de literatură*, vol. 3; Gheorghe Crăciun pentru antologia *Competiția continuă*; **publicistică**: Leo Butnaru pentru volumul de dialoguri *Spunerea de sine*; Nicolae Rusu — **premiul special al Fundației SOROS-MOLDOVA**; **debuturi**: Dumitru Crudu — pentru cartea *Falsul Dimitrie*; Ioan Es. Pop pentru volumul *Ieudul fără ieșire*.

1995: Nicolae Popa pentru volumul de poezii *Lunaticul nopții scitice*; Nicolae Esinencu pentru volumul de poezii *Disciplina mondială*; Serafim Saka pentru volumul de publicistică *Basarabia în Gulag*; Ioan Mânăscu pentru volumul de proză *Tăierea capului*; Laurențiu Ulici pentru volumul de critică *Literatura română contemporană* (vol. I); Cezar Baltag pentru cartea de poezii *Chemarea numelui*; Andrei Ciurunga pentru volumul de poezii *Lacrimi pentru Basarabia*; Marius Tupan pentru romanul *Rezervația de lux*; Matei Vișniec pentru *Opera omnia*; **Premii speciale**: Iuri Grekov pentru albumul *Eminescu în oglinda filateliei*; Efim Târlapan pentru volumul de poezii umoristice *Dioptrii pentru ochelari de cai*; Arcadie Suceveanu pentru volumul de sinteză *Eterna Danemarcă*; Fidel (Galaicu) pentru volumul de debut *Vănat interzis*; Georgeta Adam și Ioan Adam pentru volumul de publicistică *Clopoțele bat pentru Basarabia*; Mircea Radu Iacoban pentru volumul *O cronică a Basarabiei* și seria de articole publicate în săptămânalul *Românul*.

853.0.09
C49

O ISTORIE DESCHISĂ A LITERATURII ROMÂNE DIN BASARABIA

Mihai Cimpoi

EDITURA FUNDATIEI CULTURALE ROMÂNE

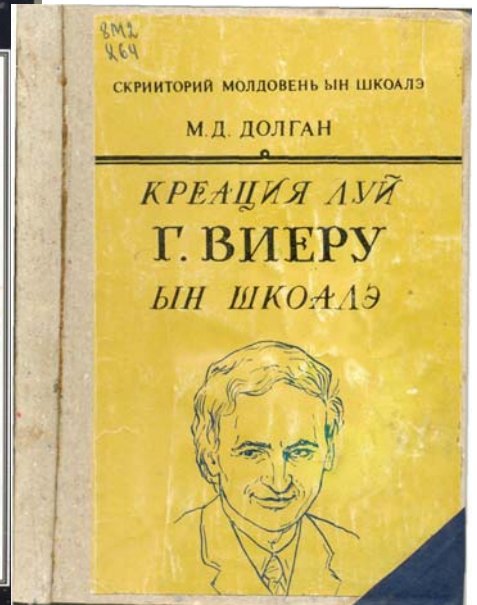
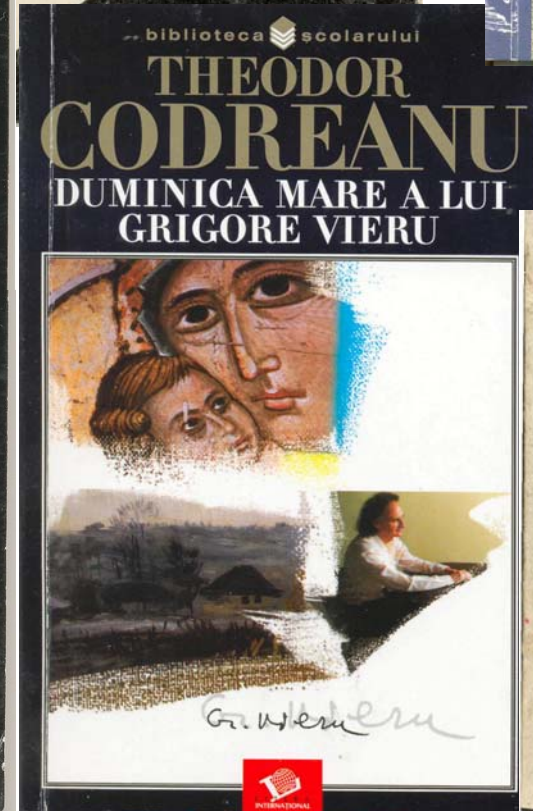
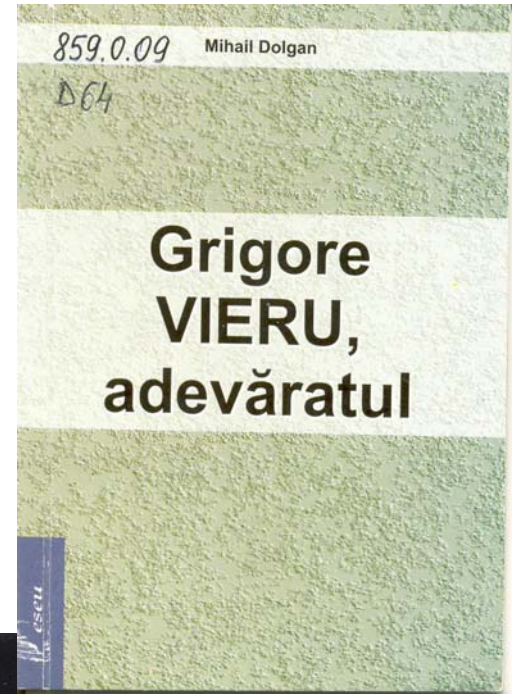
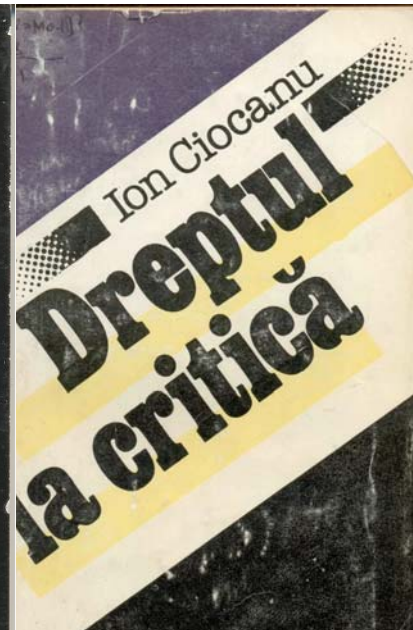
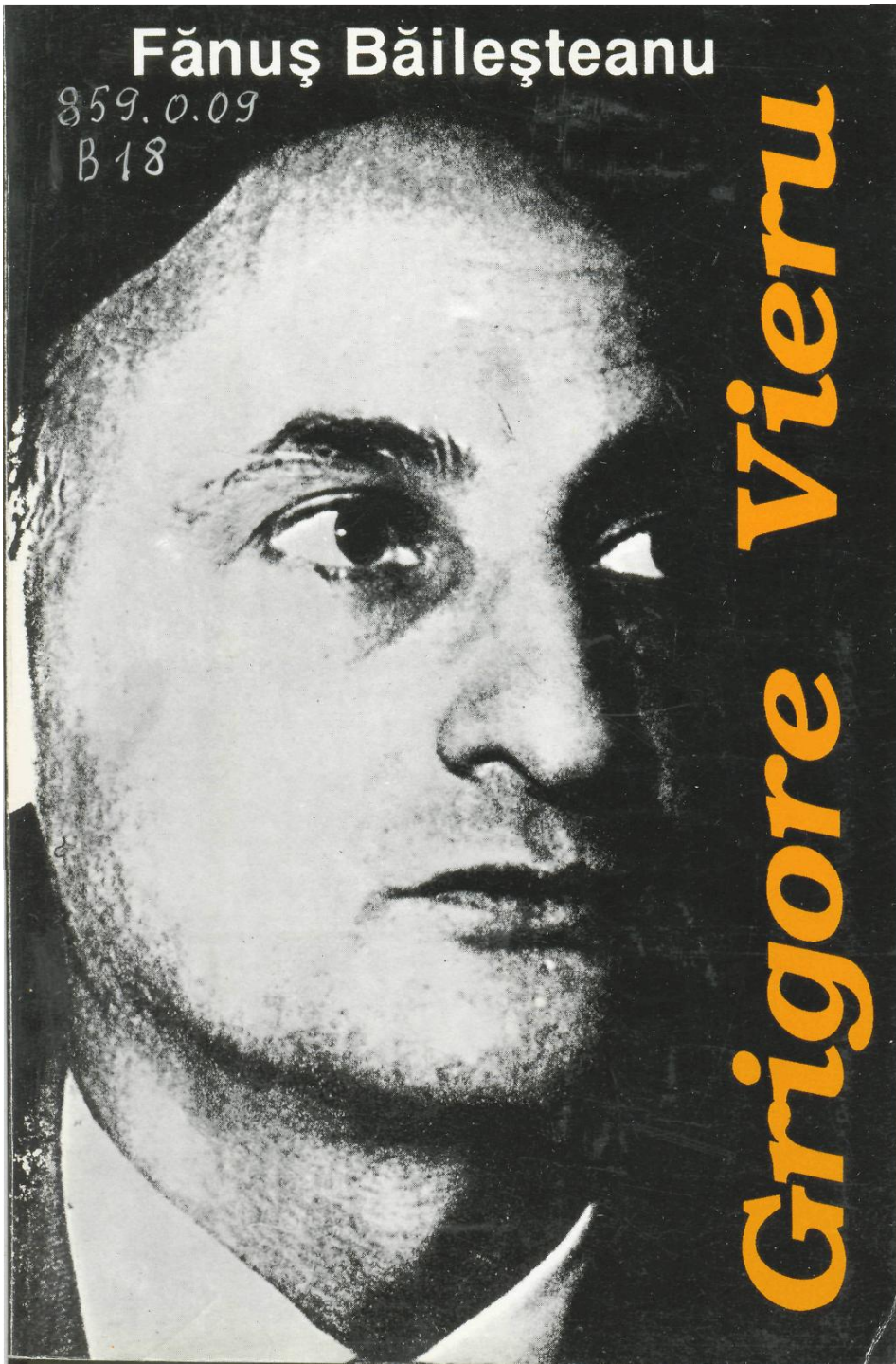
emoțională cu el fiind totul. Pragul de jos al contemplației pasive, al contopirii simpatetice se cere abandonat.

Distanțarea de real este crezul generației care caută să coboare în interioritatea subiectivă a poetului, în „sufletul sentimentelor“ încercate de el și să surprindă acolo „esențialitatea mai adâncă într-o expresie substanțială“, hegelian vorbind.

Poetul se identifică cu lumea, așezându-se în mijlocul lucrurilor ca un zeu getic. Un astfel de program poetic e prin excelență nichitastănescian, pus însă, la basarabeni, sub semnul unei ardori etice: „Dar mai întâi/ să fii sămânță./ Tunet să fii./ Ploaie să fii./ Lumină să fii./ Să fii os/ de-al fratelui tău/ retezat de sabia dușmană./ Brăzdar să fii./ Doină să fii/ Ca să ai dreptul/ a săruta acest pământ/ îndurerat/ de-atâta rod“ (Grigore Vieru). Dacă la Nichita Stănescu și la poeții generației sale identificarea cu marele tot are aerul contopirii intelectuale (prin prisma acuității vizuale sau auditive), la poeții basarabeni ea se realizează în temeul preaplinului emoțional, al elevației și curățeniei etice a trăirii. Argumentului etic imparabil îi revine un loc deosebit (creația lui Liviu Damian este elocventă în acest sens). Șaizeciștii basarabeni repun limbajul în albia naturală a românescului, poeticul în cea a firescului, realul în tabloul obiectiv al diversității lui polimorfe, sensibilitatea în matricea dialecticului, a dramatismului. Ei asigură, programatic și practic, resurecția baladescului și a elegiacului într-un context istoric favorabil doar imnicului. Totuși, nu constatăm o fixare în anumite formule, poeții fiind cuprinși de febra experimentării celor mai diverse modalități; ei cultivă poemul de mari proporții, ca și crochiul, miniatura, trec de la tonul intim-elegiac la cel colocvial și prozaic, metaforizează excesiv sau îmbrățișează elementul discursiv, sunt rapsodici sau construiesc „piramide logice“ à la Platon. Elementul publicistic nu este neglijat de această generație, fiind transformat într-un instrument eficace de implicare în dialog a cititorului. Poemul urmează să fie scris mai departe nu în sensul con-creativității de tip modernist, ci în sensul co-participării la dezbaterile eseistice despre condiția omului în secol sau chiar despre anumite probleme morale sau sociale.

Unul dintre cei mai reprezentativi poeți ai generației este Grigore VIERU (n. 14. II.1935, comuna Pererâta-Hotin; volume de referință: *Numele tău*, 1968; *Aproape*, 1974; *Un verde ne vede*, 1976; *Fiindcă iubesc*, 1980; *Taina care mă apără*, 1983; *Cel care sânt*, 1987; *Rădăcina de foc*, Ed. Univers, 1988; *Izvorul și clipa*, București, 1991; *Hristos n-are nici o vină*, București, 1991; *Curățirea fântânii*, Galați, 1993; *Rugăciune pentru mama*, Craiova, 1994; *Albinața*, Chișinău, reeditată în 1994 la București, *Văd și mărturisesc*, București, 1997; *Acum și în veac*, Chișinău, 1997; 2001; *Izbăvirea*, Galați, 1999; *Strigat-am către tine*, Chișinău, 1999; *Mișcarea în infinit. Aforisme*, Craiova, 2001), a cărui creație este organic legată de tradiția eminesciană și folclorică a literaturii române, mai apoi orientându-se spre formule magic-vegetale blagiene.

De la ora debutului (1957, placheta pentru copii *Alarma*) viața literară și publică a Chișinăului și a satelor moldovene a fost animată de poetul cu înfățișare isusiacă, subțire ca o trestie, având fața emaciată și fruntea larg boltită și elegiac îngândurată pe care și-a imprimat pecetea însuși destinul frământat al Basarabiei. Se putea citi pe chipu-i biblic singurătatea și înstrăinarea copilului

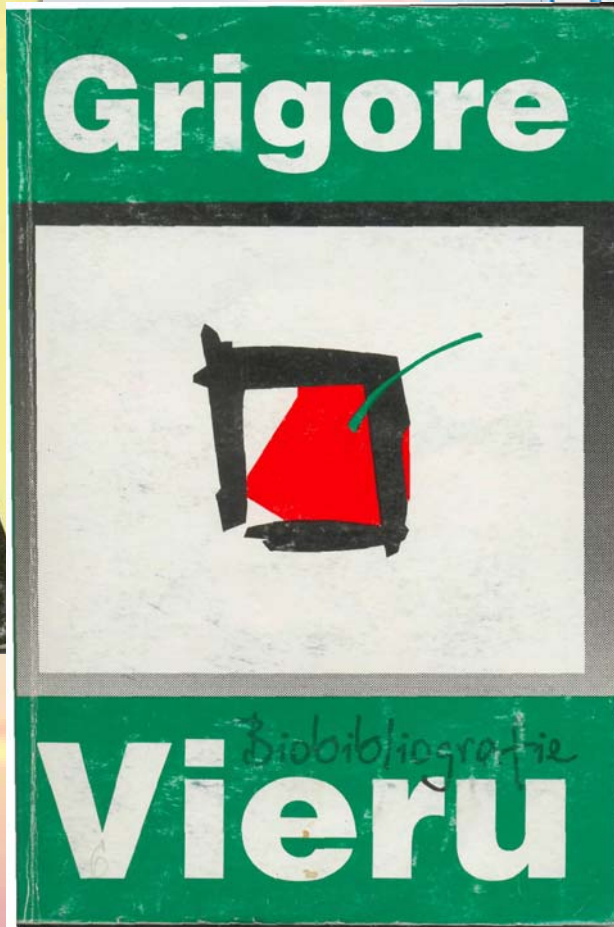
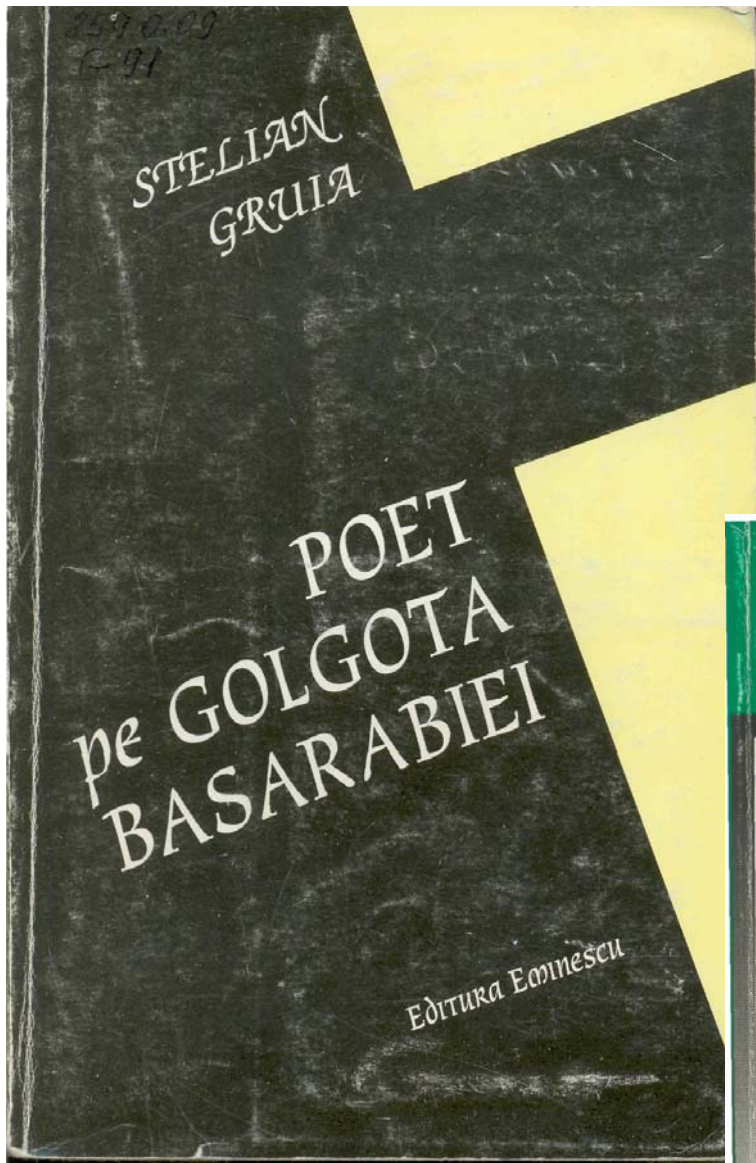
§1. DE CE NE PLACE POEZIA
LUI GRIGORE VIERU*
(O altă interpretare a poeziilor
„Formular“ și „Nu am, moarte, cu tine nimic“)

Doi mari scriitori are Moldova care pot fi considerați și care, de fapt, sunt considerați „clasici în viață“: Ion Druță și Grigore Vieru. A rostit acest înalt calificativ la adresa lui Ion Druță însuși Mihail Gorbaciov, strălucit politician al secolului XX.

Florile criticului pentru poetul Grigore VIERU la 70 de ani.

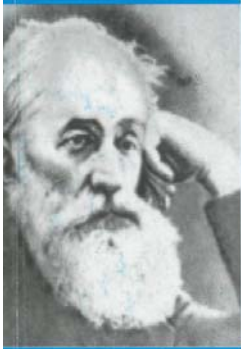
* Comunicare ținută la Simpozionul științific „Poetul nu-i decât iubire” (Grigore Vieru –70), care a avut loc la Academia de Științe a Moldovei pe data de 14 februarie 2005.

**"Cine nu și-a scris
istoria cu sângele,
acela sau n-a avut-o
nicicând, sau crede că
poate trăi pe contul
istoriei altora"**

Grigore Vieru

R80
RH8

„Orice cuvânt
oglindește un lucru,
o ființă, o idee,
o datină...”

GDAN PETRICEICU
HASDEU

REVISTĂ DE LINGVISTICĂ ȘI ȘTIINȚĂ LITERARĂ

DIN SUMAR

- ACADEMICIANUL SILVIU BEREJAN – TEORETICIAN AL LIMBAJULUI
- DOI POEȚI MĂRTURISITORI: ALEXEI MATEEVICI ȘI GRIGORE VIERU SAU TRANZIȚIA DE LA MEMORIE LA ISTORIE
- MIRCEA HORIA SIMIONESCU: DIALOGURILE INGENIOSULUL...
- ABSURDUL – SPECIFIC ȘI CREATIVITATE ÎN DRAMATURGIA LUI EUGEN IONESCU
- ASPECTE ȘI PROCEDEE ONOMASIOLOGICE ÎN TOPONIMIA DE PROVENIENȚĂ ENTOPICĂ

2007

3-4

sl2

REVISTĂ DE LINGVISTICĂ ȘI ȘTIINȚĂ LITERARĂ, nr. 3-4, 2007

GRIGORE VIERU

LIMBA ROMÂNĂ, OASTEA NOASTRĂ NAȚIONALĂ

TESTAMENT

Discurs de recepție rostit de poet la 30 august 2007 cu ocazia conferirii titlului *Doctor Honoris Causa* de către Academia de Științe a Moldovei

Stimate domnule Președinte al Academiei de Științe a Republicii Moldova, Gheorghe Duca!

Onorat Consiliu Suprem Pentru Știință!

Stimate domnule Președinte al Academiei Române, Eugen Simion!

Stimați colegi academicieni!

Iubiți frați!

O tulburătoare parabolă biblică, pe care o desprindem din comoara înțelepciunii regelui Solomon, sună astfel: „...atunci au venit două femei desfrânate la rege și au stat înaintea lui. Și a zis una dintre femei: „Rogu-mă, domnul meu, noi trăim într-o casă; și eu am născut la ea, în casa aceea. A treia zi după ce am născut eu, a născut și această femeie și eram împreună și nu era nimeni străin cu noi în casă, afară de amândouă. Însă noaptea a murit fiul acestei femei, căci a adormit peste el. Și s-a sculat ea pe la miezul nopții și mi-a luat pe fiul meu de lângă mine, când eu, roaba ta, dormeam, și l-a pus pe-al ei la pieptul meu. Dimineața când m-am sculat ca să-mi alăptez fiul, iată, el era mort; iar când m-am uitat la el mai bine dimineața, acesta nu era fiul meu, pe care-l născusem”. Iar cealaltă femeie a zis: „Ba nu, fiul meu e viu, iar fiul tău e mort!”. Iar aceasta îi zicea: „Ba nu, fiul tău este mort și al meu este viu!”.

(...) Apoi a zis Solomon: „Dați-mi o sabie”, și i s-a adus regelui o sabie. Și a zis regele: „Tăiați copilul cel viu în două și dați o jumătate din el uneia și o jumătate din el celeilalte!”.

Și a răspuns femeia al cărui fiu era viu regelui – căci i se rupea inima, de milă pentru fiul ei: „Rogu-mă, domnul meu, dați-i ei acest prunc viu și nu-l omorâți!”. Iar cealaltă a zis: „Ca să nu fie nici al meu, nici al ei, tăiați-l!”. Și regele a zis (arătând spre prima femeie): „Dați-i acesteia copilul cel viu, căci aceasta este mama lui!”.

Conotația acestei geniale metafore biblice pare să izvorască din tragismul Limbii Române de pe teritoriul Republicii Moldova. Ca și în Sfânta Scriptură, la noi, în Basarabia, copilul viu, care este Limba Română, fusese furat tot pe întuneric. Și tot el, care este aceeași Limbă Română, murise nu pentru că Basarabia adormise peste el, ci pentru că peste ființa lui se lăsase giganticul trup țarist. Singura neasemănare între pilda biblică și **dramaticale** noastre realități lingvistice este aceea că și România, și Basarabia n-au născut în desfrânare

R 805.90
R L62

ISSN 0235-9111

LIMBA ROMÂNĂ

REVISTĂ DE ȘTIINȚĂ ȘI CULTURĂ
Nr. 1-3 2006 • ANUL XVI • CHIȘINĂU

slr

192

Limba Română

O importantă problemă de stat

**Boris DENIS,
Natalia SILIȚKAIA**

CUM POȚI DEVENI CETĂȚEAN ADEVĂRAT

Noi, locuitorii capitalei, nu știm prea bine cât de mult înseamnă pentru un copil să ajungă dintr-un sat îndepărtat într-un mare oraș. Asemenea „ieșiri în lume” sunt memorabile, mai ales atunci când nu se reduc la o simplă călătorie. După o excursie în scopuri culturale, impresiile se întipăresc în minte pentru toată viața.

Din păcate, astăzi multe familii de la țară nu au posibilitatea de a-și plimba copiii. În timp ce părinții au plecat să muncească peste hotare, unii nici nu pot frecventa școala. N-au cu ce se îmbrăca...

În aceste condiții, cu atât mai impresionant este faptul că există pedagogi entuziaști, care se străduie să le cultive elevilor dragostea de patrie și de limbă, ci să-i și aducă din provincie acolo unde fierbe viața culturală a țării – la Chișinău. Și asta nu doar pentru a schimba decorul, cum se spune, ci pentru a le oferi bucuria comunicării...

La Chișinău, de ziua poetului

Recent, la Casa Limbii Române, a avut loc o întâlnire a maestrului Grigore Vieru cu elevii gimnaziului din satul Bălășești, Sângerei (situat la departe de orașul Bălți). De altfel, nu orice elev din capitală se poate lăuda că a văzut un clasic viu al literaturii române. Subsemnata a citit poeziile lui Grigore Vieru, cu mulți ani în urmă, în regiunea transpolară, versurile fiind publicate la Editura Detskaia Literatura, în traducere, în limba rusă. Copilașii din Bălășești l-au văzut și l-au felicitat pe poetul care a fost omagiat chiar de Ziua Îndrăgostiților – 14 februarie. În popor se spune că în ziua aceasta iarna se întâlnește cu primăvara, cu atât mai mult cei îndrăgostiți... de limba lor maternă.

Organizarea acestui eveniment a fost posibilă grație bunăvoinței și energiei unor entuziaști. Unul dintre ei este domnul Alexandru Bantoiș, directorul Casei Limbii Române. Instituția a fost inaugurată în 1998, astfel încât astăzi oferă posibilități reale pentru desfășurarea unor asemenea acțiuni. Alți doi entuziaști locuiesc în satul Bălășești. Este vorba de două învățătoare care pun mult suflet în ceea ce fac. Una este învățătoare pentru clasa întâi a gimnaziului din sat, cealaltă – pentru clasa a III-a, respectiv – Aurica Palade și Veronica Loghin. Dumnealor l-au cunoscut pe domnul Bantoiș cu trei ani în urmă... Aflând că în Chișinău

MAGAZIN ILUSTRAT PENTRU COPII ȘI ADOLESCENȚI

16
PAGINI

2

(136) 2005
FEBRUARIE
Fondat la 15 iulie 1993

MIC S.R.L.

DIN SUMAR:

De ziua
Valentin
pag. 1

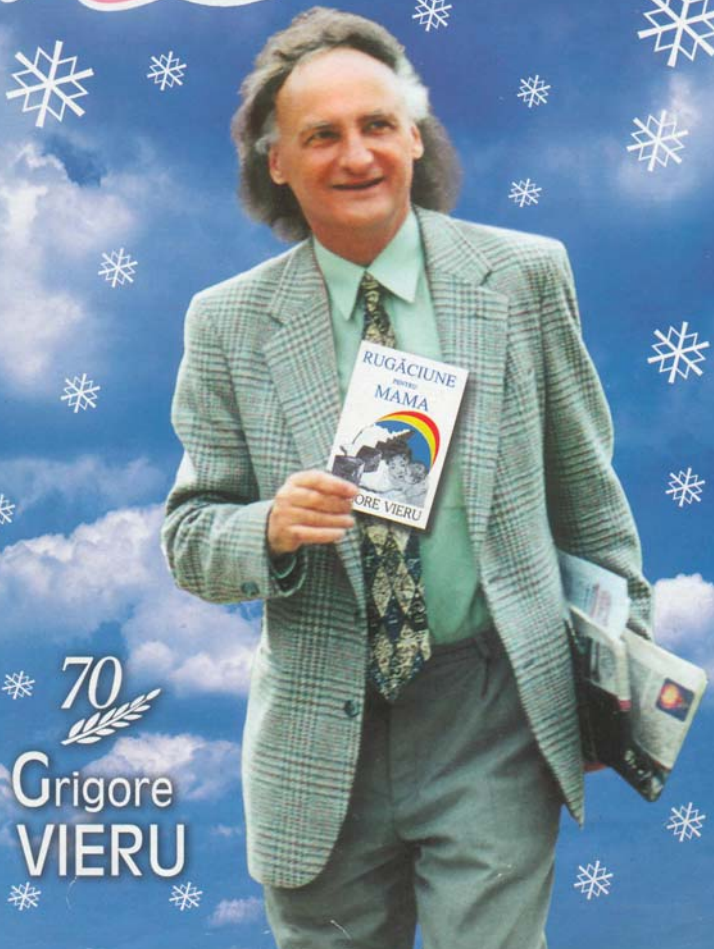
Puterea
curățe-
niei...
pag. 2

Conste-
latia
MIC
pag. 8-9

In lumea
modei
pag. 13

Muzica
pag. 17

**Fii alături de noi
in 2005!**
Dragă cititorule, te
atenționăm asupra
faptului că un abona-
ment este cu mult mai
avantajos decât să
procureți revista la
chiosc, diferența de
preț fiind de 1 leu 50
ani.
Costul abonamentului:
pentru un an - 90 lei
pentru un număr -
1 leu 50 bani.

70
Grigore
VIERU

R050
V58

ANUL C (100) • IANUARIE-FEBRUARIE

Viata Românească

Revistă editată de Uniunea Scriitorilor
și Redacția Publicațiilor pentru Străinătate

DIN

CUPRINS:

● Mihai Șora – Credința e un act total ● Mircea Vulcănescu – Inedit ● Mircea Ciobanu – Jurnal inedit ● Proza lui Paul Goma de Ligia Pamfilie ● Constantin Virgil Negoită: Savantul, scriitorul, gentlemanul ● Marian Popa – Asache cel de nevăzut ● Liviu Ioan Stoiciu – Poemul trecerii ● SECOLUL XXI VA FI, TOTUȘI, RELIGIOS? (Ancheta „Vieții Românești“) Participă: Vasile Andru, Radu Comănescu, Dan Stanca, Ion Murgeanu, Valentin Tașcu, Gheorghe Istrate, Gabriel Stănescu, Caius Traian Dragomir ● Poeme de Mariana Filimon, Ion Cocora, Gheorghe Izbășescu, Gabriela Crețan ● Proză de Ion Drăgănoiu, Marin Mincu, Marius Marian Șolea ● Interviu cu Liviu Antonesei ● Cronici literare, comentarii critice de Florin Mihăilescu, Maria-Ana Tupan, Mircea A. Diaconu, Theodor Codreanu, Ionel Necula, Radu Voinescu, Vasile I. Schipor, Mara Magda Maftעי, Marin Diaconu, Henri Zalis, Eugenia Țarălungă, Luca Pițu ● Interviu cu Annick de Souzenelle

Nr. 1-2
2005

sl2

COMENTARIII CRITICE

CARTEA DE POEZIE

THEODOR CODREANU

GRIGORE VIERU: DIALOGUL CU MOARTEA

Există o tonică *democrație estetică viereană*, avându-și sorginea în simultaneismul spațial care vine, la rândul-i, din structura antropologică profundă a *privirii*. Acest simultaneism spațial care se întrerupează *dialogic* nu creează, însă, un cronotop al reveriei pe *orizontală*, încât poetul nu este un descriptiv și nu are imaginație plastică de tip clasic. Simultaneismul vierean se dinamizează *muzical*, contrapunctic sau polifonic. Contrapunctic, atunci când poetul apelează la simetria de contrast, sugerând antiteze fundamentale, dar totdeauna posibil de armonizat, în sens eminescian. Poetul dialoghează chiar și cu muscalul care i-a mutilat patria și ființa, pentru ca în final să-l îndemne la omenie:

Bre, muscale, fii, bre, om!

Numai cu mancurții și cu invidioșii punte de reconciliere pare să nu existe, dar și acestora le dă o șansă, fie și numai pentru faptul că dialoghează cu ei. Vieru dialoghează cu orice și cu oricine, într-o irezistibilă sete de *împăcare a antitezelor* sau de armonizare cosmică: cu mama, cu iubita, cu frunza, cu pădurea, cu steaua, cu florile, cu copiii, cu vietățile necuvântătoare etc. Convorbirile sale sunt totdeauna ale *verticalităților*, căci dialogul fundamental e între *pământ* și *cer*. Această lege a *verticalității* se manifestă chiar și în dialogul cu moartea. Din acest punct de vedere, spațialitatea polifonică a lui Dostoievski sau cea a lui Eminescu sunt cu mult mai complexe, deoarece dialogismul se desfășoară „tridimensional“, adică și pe *orizontală*. Restrângerea la *verticalitate* se oglindește în evitarea *demonicului*. Mihai Cimpoi a observat că din universul vierean lipsește tocmai *demonicul*.

Fănuș Băileșteanu sesiza că originalitatea vocii lirice a lui Grigore Vieru vine din atitudinea în fața morții. Confruntându-l pe Vieru cu marii scriitori români ai morții, găsim, într-adevăr, elemente de originalitate. Pentru Bacovia, pe care l-am luat ca principal reper în interpretarea operei lui Vieru, moartea este agonie perpetuă, *sfârșit continuu*, poetul suferă de kierkegaardiana *maladie à la mort*, neputința de a muri, reflex al crizei omului creștin. „Mioritismul“ lui George Coșbuc mergea până la un optimism solar, al luminii htonice: „Natură, în mormântul meu, / E totul cald, că e lumină!“ (*Vara*). Dar „moartea lui Fulger“ atestă concepții antitetice, una „feminină“, a disperării în fața celui mai drag fiu, și alta, „masculină“, rațională, care privește moartea ca eveniment firesc, implacabil, poziție „bărbătească“ pronunțată de bătrânul sfetnic. În viziunea lui Coșbuc, trebuie să biruie principiul *animus*, în favoarea vieții, care este o necurmată luptă cu *moartea* și cu obstacolele din viață. (*Lupta vieții*). Eminescu reușise să împace

le
M
ic
in
ic
ă
in
a
u
s
t

2005/1

r
s
z

A
vem certitudinea că în Basarabia anilor '60-'80 poeți ca Nichita Stănescu sau Marin Sorescu – pentru a aduce ca exemplu doar două nume din generația din care face parte și Grigore Vieru – nu s-ar fi putut realiza cu toată plenitudinea și forța talentului, în toată dimensiunea personalității lor artistice. Dincolo de circumstanțele social-politice vitrege și mutilante, care ar fi împiedicat publicarea și expansiunea unei poezii atât de radicale și “neangajate”, “ermetice” și “formaliste”, formulele lor lirice nu ar fi avut priză la publicul larg, nu ar fi fost receptate “la scară națională”. Atât jocul abstract al primului, cât și ironia ludic-bășcălioasă a celui de-al doilea, n-ar fi avut prea multe

șanse să cucerească un public cu “senzorii” atrofiați, obișnuit cu un anumit fel de literatură, și care nu era deloc pregătit să accepte o poezie nouă, cu totul și cu totul neobișnuită, aproape “antipoetică”.

Cum se explică, atunci, “miracolul” Grigore Vieru, teribilul impact pe care l-a avut asupra cititorilor de toate vârstele poezia sa ieșită din tiparele consacrate/acceptate ale vremii, ce se deosebea atât de flagrant de formulele “canonizate” oficiale? Credem că una din explicații rezidă în faptul că poezia sa, atât cea pentru copii, cât și lirica din volumele *Versuri* (1965), *Numele tău* (1968), *Aproape* (1974), *Un verde ne vede* (1976) ș.a., a coincis cu orizontul de așteptare al omului basarabean,

SINTEZE
INTERPRETĂRI
COMENTARII

RECEPTAREA LUI GRIGORE VIERU

Arcadie SUCEVEANU

OGLINDA

ANUL III
Nr. 38
Februarie 2005
10000 lei

literară

Apare cu sprijinul Ministerului Culturii
sub egida Uniunii Scriitorilor din România

Acest număr este ilustrat cu lucrări semnate de A. Șișkin

Adrian Dinu Rachieru

„Sunt iarbă, mai simplu nu pot fi”
(Grigore Vieru)

Nominalizat, într-o ciudată anchetă a *României literare*, printre primii zece poezi români „din toate timpurile” (e drept, pe locul ultim, cu un vot acordat de Alex Ștefănescu) sau, dimpotrivă, taxat ca „un poetastru de mâna a șaptea” (cum crede netulburat Mircea Mihăieș), scriind „versuri idioate” (apud Marius Chivu), Grigore Vieru este, neîndoios, un poet-simbol. Dincolo de mod și de-asupra atâtor adversități, el se bucură de o largă audiență. În pofta alător cărți publicate, el scrie puțin, fără răsfăț lexical: prin simplitate și imagistică limpede, poetul lasă chiar senzația facilității, a desuetudinii, cultivând - zic unii - o estetică revoluționară. În realitate, Vieru există ca o legendă vie. Însoțit de cohorte de cititori. Ca „apologet al vieții” (M. Cimpoi), poetul, ostentiv în „ocna cuvintelor”, se vrea o „viață ce vibrează”. Colocvial, plâpând și artăgus, cu o înfățișare isușică, el scrie pentru a fi liber (spunea într-un interviu). Universul vieren împacă suferința și bunătața. Resacralizând lumea, respirând un aer mistic, invocând veghelia „lapteului matern”, bătăliu de la Pererita-Hotin (născut la 14 februarie, 1935) este fruntașul gaizocismului basarabean, dezvoltând patetic linia oracular-mesianică (în filiația Mateevici-Goga) dar și cantabilitatea existențială, coborând smerit - „ab de duminică” - în timpul sacru ori ieșind în arenă, deseori, cu vigoase pusee pamphletare. Trăită și împărțită, suportând, sub presiunea circumstanțelor, replieri, poezia sa pornește din copilărie și se bucură azi de o imensă popularitate. Cultul mamei (ca nume „zurui”), laimotivul casei, pâinea, graiul și izvorul îi oferă un spațiu protector. Rostind cuvinte „pentru a lua aer”, poetul - ca „duh al vieții” - palpează esențialitatea scotând „pui de lumină” pe temelia „clasicismului gnomic”. Scriind înădăruie „cântului suflului” o apropiere de dumnezeire, exorcizând răutățile lumii. Pricină pentru care lirica sa „dezgolită”, „înțușată”, dezvoltând suferința ca rană este, deopotrivă, rugă și blestem; cu un aer familial, așezată în intimitatea temelor majore și cucerind simplitatea adevărurilor fundamentale, pe temei etic, ea este - nu mai puțin - imprecăție și iertare, vibrantă și radioasă, plină de frăgezimi, cu reverberații liliace și o puternică amprentă deceptivă. Poet al candorilor (Ana Bantos), primenind limbajul liric basarabean, firavul Vieru este și bătaios. Verbul său, direct, tăios a emoționat și mobilizat românii est-pruteni, înrolați, sub stindard eminescian, într-o miraculoasă cruciadă, vestind renașterea națională. Poate nu întâmplător volumul său de debut (1957), adresat celor mici, se chema *Alama*. „Un capăt toate au sub cer”, spune ferm poetul, supărat că Prutul „de-o vecie izvorăște”, despărțind frații. Și acest titlu premonitoriu, urmat de alte numeroase cărți de succes i-au asigurat o faimă durabilă, întreprinzând *magia Vieru* (Theodor Codreanu). Surprinzător, întâi a fost vorba, totuși, de o consacrare unională și abia apoi a fost recunoscut și acasă; cântând, inevitabil, și „steluța de octombrie” deși contaminarea ideologică a fost superficială (cum demonstrează, temeinic, criticul de la Huși, într-o carte despre „omul duminică”). Și în care Gr. Vieru e cînt ca „un Bacovia de semn întors”, într-un ingenios și pertinent excurs contrastativ. De fapt, despre Vieru s-a scris enorm începând cu volumul din 1968 (*Mirajul copilăriei*), semnat de M. Cimpoi, urmat de monografiile lui M. Dolgan, Stelian Gruiu și Fănuș Băleșteanu. Plus puzderia comentariilor, glorificând vârsta paradisiacă, prospețimea senzorială, cascada bucuriilor simple, respirând blândete, conjugând credința și eticismul.

Cu Grigore Vieru coborâm în starea „dintă” a lumii: „Toate îmi par că sunt / Prima oară”. Spațiul vieren ingenuu, răscolit de o bunătațe primordiale se sprijină pe arhetipul mamei, ca simbol matinal. În mitologia sa, încercând a îmbura lumea, poetul cheamă în sprijin sursa aforistică. Palpează elementaritatea, caută bucurii simple, durează, într-un secol grăbit și asaltat de un real degradat o bază paremiologică, pe temelia cărților, invocând texte sapiențiale. Poetul se împarte, se risipește în pemele sale, lapidare și memorabile, vășnă la o simplitate mereu proaspătă: „M-am amestecat cu cântul / Ca mormântul cu pământul”. Graiul matern („săpat până la lacrimi”), îndureratul plai natal, cinstirea limbii, venerația pentru înaintași (*Legământ-ul* fiind un veritabil testament poetic) sunt obsesiile sale călătore, nucleul tematic-motivice care îi definesc vitalitatea creatiei, de o cuceritoare sinceritate. Se poate încerca un tratament „pur tematologic” (cum sugera M. Dolgan), descoperind, sub titluri seducătoare, reședinți. Dar, prin acumularile detaliilor, textele lui Vieru aprind „dorul de viață”, de la mormântul strămoșilor urcă o dragoste „fără sfârșit” (v. *De la tine*) iar moartea pânditoare, curățenia morală prelungește tonic ecoul moritic, poezia vierenă închipuind o „sfidare calmă a morții” (cf. Fănuș Băleșteanu).

GRIGORE VIERU - 70 „BIBLIOTECA DE ROUĂ”

În descendență eminesciană, Grigore Vieru aduce primos de recunoștință celui care i-a dăruit limbul „prin zăua / Ce dulce datu-mi-s-a” (v. *Graiu*). Poezemele sale circulează fără pașaport, publicistica înflorită de crezul unionist, cântecule îndrăgite fac din Vieru un simbol (adulată sau hilit) și o valoare certificată, nescușită de asalturi denigratorii. Fiindcă cel care a absolvit Institutul Pedagogic „Ion Creangă” a cules, în timp, numeroase distincții: Premiul de Stat al Moldovei (1978), Diploma Internațională *Anderson* (1988), devenind, în 1990, și membru de onoare al Academiei Române. Ceea ce pare să-i deranjeze teribil pe unii contemporani.

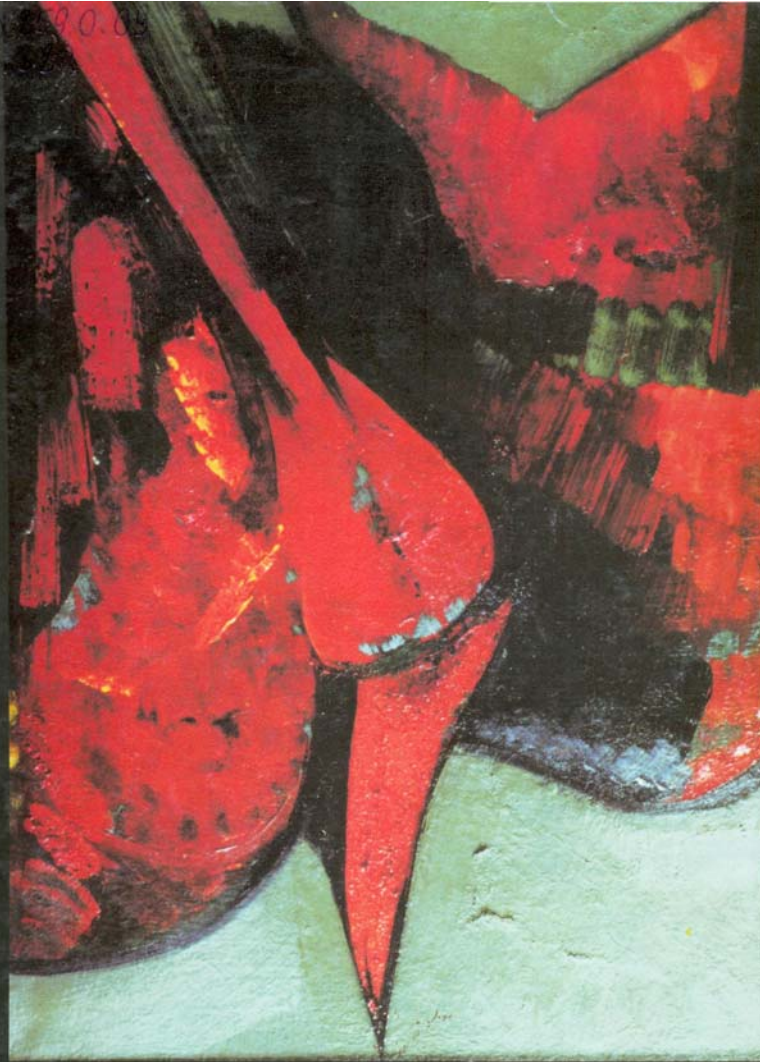
„A fi zilnic frumos și simplu” - iată ce-și dorește Grigore Vieru, un nume aflat pe buzele tuturor. La prima vedere, avem de-a face cu un poet al locurilor comune; dar tocmai acolo - se știe - roiesc marile întrebări, temele fundamentale mustind de sens. Nu atât experiențele estetizante cât trăirile obsesive, întorcându-ne spre arhetipuri definesc acest lirism de adăncime și limpezime, turnat în tipar popular și îmbătat de misionarism poetic, așijdând o aură mitică. Grigore Vieru este (încă) un entuziast. S-au scurs mulți ani de la acei debut studentesc sub grafiile slavonă (1957), îmbrățișând literatura pentru copii pe care de fapt n-a părăsit-o nicidând; suspectat de epigonism, comitând - ziceau gurile rele - poezii „sătești”, „băloase” poetul n-a ostenit și aripiile lui marlă flutură pe cerul înalt al poeziei, „săpând” versuri, cheltuiindu-se fără a-și economisi „flăcăruia”, având grijă de grai.

Desigur, Grigore Vieru nu este un necunoscut în spațiul românesc. *Rădăcina de foc* urma la noi alior două volume: *Steaua de vin* (1978) și *Izvorul și clipa* (1981). Deși are în spate un șir impresionant de titluri, cu numeroase texte migratoare, poetul - hărțuit de atâtea societăți - scrie puțin și (cum se confesa) greu. Paginile sale sunt o lungă povodenele măturisind o mare dragoste față de lume, o continuă zbatere, poetul rămânând o „ciudată alcătuire” (v. *Poetul*), o risipă de dușioșie și cuvioșenie. Firav, ros de suferință, el se oferă semenilor celebrând permanentele. E în legătură intimă cu folclorul și poezia înaintașilor; de aici se adăpă și acest al al continuității rămâne „nutrimentul sufletesc”. Amatori de savantlăcuri, căutând referințe alurea pică în eroare ignorând „sintele repere”. Tot satul rămâne oaza de liniște, tot mama, casa, limba, patria vorbesc despre „prea plinul emoțional” al unui autor care, respectându-și condiția de scriitor, vrea să fie „om pentru alții”, scormonind adăncurile ființei. Inspiratul Ioan Alexandru, însoțind cu câteva vorbe volumul mai sus pomenit scria că poetul de la Chișinău este „un pom înflorit”. Citindu-l pe Vieru ne simțim iluminați; fiindcă a vorbi sănătos limba mamei - avertiza poetul - rămâne o datorie patriotică.

Grigore Vieru a fost înghesuit sub eticheta de epigon eminescian. Întâlnirea cu Eminescu a fost târzie (Vieru i-a „cunoscut” abia în facultate). Iar poetul nostru național i-a oferit merende sufletesească. Zeficat, modelul Eminescu rămâne „reperul absolut”, *Jacinta de foc a universului*; de aici și *Legământ-ul* de a zăbovi „deasupra cărții sale”. Dar problema se cuvine discutată și altfel. Dincolo de forța de impact, zestrea eminesciană înseamnă o tainică și neîstovită modelare. Vieru însuși a încercat să corecteze orbele exegezei; critica i-a ascultat „orbește” (se destăinuia, cumva măhnit). În plus, lirica sa nu este străină de unele rupturi; încercând să scrie altfel, lepădându-se de trena eminesciană sau de muzicalitatea luminoasă (în pofta supremației tristeții, a regretelor nostalgice - v. *Formular*), Vieru își asumă răspicat condiția de *voce publică*. Poetul este un cântăreț și un tribun; vrea să gândească „auzi”, este „un rău de lacrimi” și un amestec de „sufloare și mit”. Făcând din taina cuvântului un instrument al magiei, cu rol protector (vezi *Taina care mă apără*) și glorificând anonimul (vezi *Cel care sunt*), el ar îndreptăți o paralelă cu Blaga, cum s-a și încercat (vezi Ana Bantos, Veronica Postolachi).

Dar la Blaga regresivitatea, acel sânge care „se trage în părinți”, starea nocturnă, extazul, tăcerea orfică potarizează lumea; bagiana ieșire din sine, urcușul ființei spre „valuri de lumină” cerșind „un picur de dumnezeire” transfigurează, reșidind divinitatea. La Vieru principiul matern umanizează, dobândește vibrații cosmice, devine chiar „substitut al eternității” (M. Cimpoi). Poetul, un evlavios, contemplă succesiunea anotimpurilor, culege „roua sufletului”, e bolnav de armonie și înțelege că vesnicia e „ca laptele mamei”. Iar mama, cu „fierbinte al respirației/rotește pe cer stelele, luna” (vezi *Când sunt eu lângă mama*). Așadar, cosmosul s-a observat - capătă un nimb matern, mama devine osia lumii.

Nu trebuie subestimată „pedagogia” liricii lui Vieru. Romantic într-un secol deromantizat, poetul ne pregătește pentru întâlnirea cu poezia. El caută „umbra copilăriei” (de aici, poate, predilecția

BLAGA – UN MODEL EUROPEAN

STEAUJA

LITERATURĂ
ARTĂ
CULTURĂ
ANUL LV
NR. 6 / 2004

Grigore Vieru: Salvarea prin copilărie

Theodor Codreanu

Un tânăr critic postmodernist¹ de la Chișinău reproșa "neosămănătoristilor", în rândul cărora este introdus cu de-a sila și Grigore Vieru, că se ocupă prea mult de *sat* și de *casa părintească* și uită de *copilărie*, singura asimilabilă paradigmei postmoderne, dat fiind fondul *ludic* al acesteia. Ca șocantă ironie, așa-zisul spirit ludic al postmoderniștilor este orice, jonglerie de vorbe, foc strălucitor sau colorat de artificii, dar, curios, numai despre ființa copilăriei nu pune mărturie. Și asta fiindcă niciodată copilul *nu se joacă*, el este cel mai serios om de pe lume, crede cel mai mult în fantezmele sale, e cel mai credincios între oameni și cel mai fericit sau cel mai nefericit. De jucat se joacă doar omul matur, când se plictisește și când munca îi este o corvoadă. Sau când se descoperă prea *deștept*. Când devine *Mitică*, celebrul protagonist al lui Caragiale. Într-adevăr, și copilul se joacă, "maturizat" pretempuriu. Înșă, ca Ionel sau ca domnul Goe, ambii prea *deștepti* ca să nu fumeze sau să nu vadă în jur numai neisprăviți. Nu întâmplător "ludicul" postmodernist e caragialesc, prin excelență, fără a pătrunde în zonele abisale ale caragialismului. Postmoderniștii și-au pierdut *inocența* copilăriei, cum o și proclamă, altminteri, în mod deschis.

Iată de ce, între poeții contemporani, a intrat cu adevărat în tainele copilăriei Grigore Vieru, iar nu Mircea Cărtărescu sau Florin Iaru, poeți mult prea talentați și prea deștepti comparativ cu "naivul" din Pererita.

Prima și cea mai adâncă rană produsă de *teroaarea istoriei* asupra lui Grigore Vieru s-a petrecut în copilărie. Pentru copilăria de orfan înfometat, cu cea mai necăjită mamă alături de el, violentarea traumatizantă echivalează cu îmbolnăvirea de paludism a lui Bacovia, în fragedă copilărie. Dacă Vieru ar fi avut parte de un paradis al copilăriei și al adolescenței, cum promiteau constructorii lui *homo sovieticus*, avându-l ca model pe "genialul" Lenin în locul pămitorului Iisus Hristos, poate că viitorul poet ar fi fost pierdut pentru soarta etniei sale. Din fericire, primii ani armonioși Vieru și i-a petrecut în mediul lingvistic românesc și în plai mioritic. A urmat, însă, o succesivă alungare din paradis, produsă de război, de sărăcie, de pierderea și a celui de al doilea tată, de agresarea spirituată într-o adolescență "rusească", alienantă și aplatizantă. Acești ani au fost hotărâtori pentru personalitatea lui Grigore Vieru. Reacția de contraofensivă, pe care o prevestea Mircea Eliade în fața ocupantului

sovietic, s-a manifestat, întâi de toate, printr-o *replere* gasteropodică în *puritatea adamică* și *paideumatică* a copilăriei primilor cinci-șase ani, *religioși* în absolut, *materni*, în *curătenia limbii române*. S-a produs, dacă vreți, o extraordinară "Încremenire" extrem de dinamică în starea adamică a ființei, pe care poetul a reușit s-o conserve, iată, și în pragul vârstei de 70 de ani.

Marele secret al personalității lui Grigore Vieru stă tocmai în acest miracol al *conservării*, al "stagnării" în copilărie, înfinit mai mult decât alți artiști ai cuvântului, avându-i congeneri pe Eminescu și pe Creangă, fiecare, însă, într-o direcție numai de el știută. Și să nu mă întrebați cum de s-a petrecut asta, fiindcă faptul nu poate fi explicat nici medical și nici în alt mod. Nici măcar Grigore Vieru nu va fi vreodată în stare să ne dea vreo lămurire rațională, încă! În lipsă de probe, vom conchide că trebuie să fie la mijloc fie un accident "genetic", fie o "hotărâre divină" căreia poetul îi va fi rămas pentru totdeauna recunoscător Domnului, cu *umilinta* moștenită din generație în generație. Ceva pare să găsim în strădaniile lui Vlad Ciubucciu, care s-a simțit obligat să cerceteze arborele genealogic al poetului. Și e derutant să constatăți că acest scotocitor prin arhive, ajuns să identifice un număr impresionant de înaintași ai spitei vierene², își intitulează drămuța investigație *Copilul cel mare al neamului*. Mie mi se pare tulburător acest titlu și mai *adevărat* decât oricare altul. E o puțință de dezlegare aici.

Ca și în cazul scriitorilor noștri cei mari, spița lui Vieru e veche de secole (Vlad Ciubucciu a ajuns până la 1735, de unde documentele nu-l mai ajută, căci multe s-au pierdut în istoria noastră), încât în ochii lui pălpăie o iubire lăsată, o dată cu suferința, *de către părinții din părinți*. Dar Vlad Ciubucciu se lasă ispitit să zboare pe aripile fanteziei romantice și să viseze până la spița de la Râm, ba chiar până la copilăria umanității am putea merge, încât biograful său se simte ca făcând parte din același neam cu poetul: "Este neamul nostru deapaurarea – și un Vieru ni-e rudă de sânge. Iar când el, poetul, cântă

R82
RC69

EDITOR UNIUNEA SCRITORILOR DIN ROMÂNIA ANUL CXXXVIII SERIE NOUĂ

CONVORBIRI LITERARE

REVISTĂ FONDATĂ DE SOCIETATEA JUNIMEA DIN IAȘI, LA 1 MARTIE 1867

Redactor șef: Cassian Maria SPIRIDON

Inteligența este doar o perpetuă plăcere
Dialog cu scriitorul **Alexandru PALEOLOGU**

IN MEMORIAM: **Mihai URSACHI**

Inedit: **Gheorghe TOMOZIEI și Nichita STĂNESCU**

Cezar IVĂNESCU: *Inspiratoarei avidyā*

Irina MAVRODIN: Un roman mai mult decât polițist
Nicolae STROESCU STÎNIȘOARĂ: Filozofi
despre Dumnezeu

Gheorghe GRIGURCU: Mediocrității îi datorăm multe

Alexandru ZUB: Mihai Ursachi, la despărțire...

Constantin CIOPRAGA: *Cel care sînt sau despre Grigore Vieru*

Alex ȘTEFĂNESCU: Poczia basarabeană emoționează,
deci există

Gavril ISTRATE - 90

Ioan HOLBAN: Realismul kafkian, la noi

Eugen URICARU: Alba Iulia

Ovidiu HURDUZEU: Exces și teroare

Aureliu CRĂIUȚU: Tocqueville sau cum poate fi iubită
democrația cu moderație

Anton ADĂMUȚU: Camil Petrescu despre quidditate

Cronică literară:

Cristian LIVESCU
Constantin DRAM
Dan MĂNUCĂ

Comentarii critice:

Adrian Dinu RACHIERU
Adrian ALUI GHEORGHE
Bogdan CREȚU

CEL CARE SÎNT – SAU DESPRE GRIGORE VIERU

Constantin CIOPRAGA

Dacă după căutări repetate universul unui poet se rotunjește, dacă acest univers devine un corp oarecum sferic, un *cosmoid* în care modulațiile interioare, viz-iunea și expresia comportă trăsături definitorii, – poți pătrunde în respectivul univers pe trasee multiple. Toate acestea duc spre un centru de coerențe, spre acel *unicum* care se confundă cu însăși personalitatea creatorului. Într-un catren fără titlu, o simplă inscripție, Grigore Vieru se auto-prezintă lapidar ca un exponent al comunității, cum anterior fuseseră Eminescu, Coșbuc, Goga și nu numai aceștia: „Noroși ori clar ca o amiază./ Eu sînt poetu-acestui neam/ Și-atunci cînd lira îmi vibrează./ Și-atunci cînd cîntece nu am...” Iată-l apoi într-o altă efigie, afirmînd că *Poetul*, „acest duh al vieții”, încorporează într-o singură ființă un *tribun* și un *ascet*. *Tribun* – fără să pară – fusese Grigore Vieru, începînd cu cele vreo douăzeci de plachete de versuri pentru copii, scrieri suave ținînd modelarea timpurie, cu motivația că: „Un cîntec frumos pentru copii poate apăra în viitor o patrie...” Pînă tîrziu, întoarcerile lui în copilărie, în concretul miraculos, se vor constitui în succulente etape fabulatorii; creatorul în plină maturitate abordînd acum probleme grave, vorbind de alternanțe repetabile, de tristeți și înfrîngerii, se redresează etic apelînd la memoria vie a vârstei paradisiace.

Prin „întoarcerea la izvoare”, Mihai Cimpoi definea concis fenomenul basarabean de la sfîrșit de veac al douăzecile; se contura un *risorgimento* global, destinat să dea aripi ființei naționale. Reprezentant fervent al mișcării de rectificare în istorie, Grigore Vieru relua, în condiții noi, demersul generației lui Alexie Mateevici și Ion Inuleț; conștiința puternică, de genul unui Ugo Foscoli și al carbonarului Silvio Pellico – militanți la vremea lor pentru unitatea Italiei –, poetul acționa în ritm cu Liviu Damian, cu Nicolae Dabija și Ion Vatamanu, cu Dumitru Matcovschi și ceilalți – din promoțiile șaptezeci-optzeci. Programat pe ceea ce Eminescu înțelegea prin „răscolirea” contemporanilor, cuvîntul trebuia să aibă forță de predicție, un patos solidizant, freamăt stimulator necesar istoriei în mers.

Pe un versant temperamental, Grigore Vieru e un afectiv, un patetic, un apropiat cîntului în latura lui visătoare, de unde aluviuni folclorice, o pasionalitate calmă cu aspirații transorizontice; pe alt versant se conturează tribunul, omul de acțiune destinat să devină personalitate focalizantă ori, mai exact, un re-întemeietor. Atunci cînd numele poetului basarabean – autor al volumelor *Un verde ne vede* (1976), *Fiindcă iubesc* (1980), *Cel care sunt* (1987) și al altora – începea să fie cunoscut la noi, mai insistent încă după antologia *Rădăcina de foc* (1988), imaginea lui avea, deopotrivă, aureola combatantului de prim-plan pentru grafia latină dincolo de Prut, inclusiv pentru ideea de românitate geografică și istorică nedespărțită. Cît timp Eul lui Grigore Vieru se menține în biografia psihologică solitară nu-i găsim accente fulminante, combustii izbitoare; menționatul *Eu* se sprijină mai degrabă pe gingășii, pe idealități, blîndețe fiind la el o dispoziție naturală generatoroare de empatie, răspînditoare de ingenuitate. De îndată ce intră în joc *Ceialți*, unda lirică fermă, energetică se suprapune apăsător conotațiilor melancolice, elegiace. Rostirea lină, sensibilizatoare, cedează pasul unui rezonator, unui rostitor oracular respirînd credință și eticism. Într-o ipostază, lucrurile se scaldă în fantezie, în legendă și mit, în cea de a doua figurație limpede, sobră, directă, lăsînd jelirea în urmă, punctează traumatisme, crize, stări de impas, realități perturbatoare frizînd absurdul. Pe scurt, Grigore Vieru nu e nici auroral, adamic, nici vesperal, al unui poet al amiezii, un solar fără nimic criptic ori incifrat; opera sa, în totul, se vrea un portret al vocilor din juru-i în dialog cu vocea-i interioară.

Că în mitologia sa din primii ani chipul mamei deține de departe prioritatea, că din trei poezii una are ca impuls generator principiu matern, icoana reală a celei dintr-un sat basarabean de pe Prut (încevînat, pe celălalt mal, cu Miorcanii lui Ion Pillat) transcende în ficțiune, acestea derivă dintr-un fapt biografic tragic: viitorul poet, aproape nu și-a cunoscut părintele, mort în vijelia războiului, de unde canalizarea integrală a sentimentelor filiale în direcție maternă. Reacții analoge puteau fi de

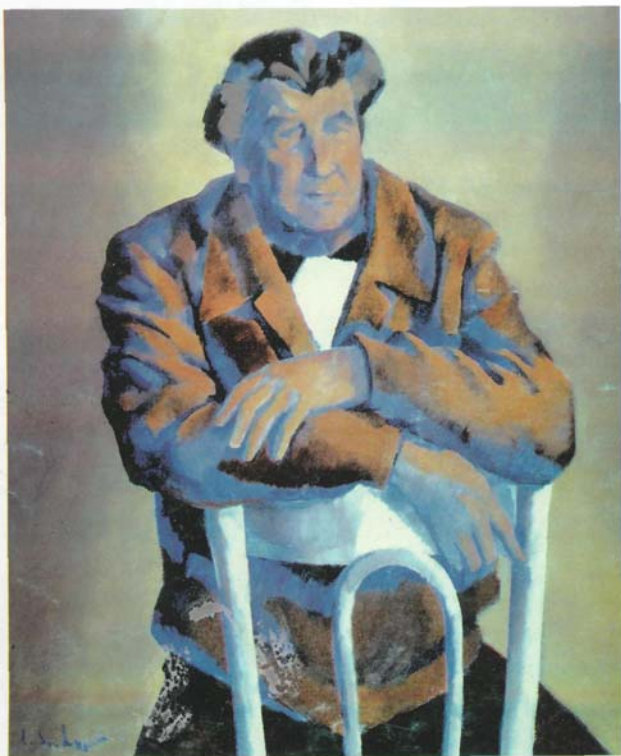
R82.09
RD11

DACIA

LITERARĂ

Fondată în 1840 de Mihail Kogălniceanu ♦ Anul XV (serie nouă) nr. 56 (5/2004), Iași, România

Theodor CODREANU

Apa divină

Imaginea primă a apei vierece este *Izvorul*. Desigur, modelul este izvorul din natură, dar poetul îl transfigurează la modul ontologic. Ca în codrul eminescian, izvorul vierece este „veșnic tânăr și bun”, iar, peste toate, e punct arheal: „*Toate se schimbă în viață./ Numai izvorul nu.*” (*Izvorul*)

În *Biblie*, apa este matrice a creației. Dumnezeu se proclamă *izvor de ape vii!*. „Iisus – ne

atrage atenția Patricia Hidiroglou – se află în miezul însuși al noțiunilor de izvor viu”². Altminteri, apa este *materia prima* în mai toate mitologiile. Elementul cel mai important din Paradis pare să fie apa. Edenul este străbătut de un fluviu care udă grădina și se desparte în patru brațe³. În toate religiile, apa este materia diverselor rituri. Ploile și roua dimineții sunt, în *Biblie*, semne ale bunăvoinței divine. Potopul a purificat pământul, devenind întemeietor de culturi umane⁴.

Propriu-zis, apa întemeiază civilizația. Grigore Vieru, în plus, încarcă izvorul de suflet matern și de paideuma copilăriei, recunoscându-i sorgința ceaastă, totodată: „*La munte izvorul/ Din cer izvorăște./ Ca sufletul mamei./ Ca sfântul ei graț/ În care te vâd/ Fără de moarte.*” (*Poem de munte*)

Numai în apa izvorului e posibil un narcisism vierec, sub semnul nemuririi: „*Și eu în/ Adâncu-i cel rodnic/ Ca-n lumina ochilor tăi/ Fără de moarte mă vâd.*”

Sorgința ceaastă a ploii este des proclamată de Grigore Vieru: „Ploaia este cel mai frumos mijlocitor între terra și cerul pe care omul, nu știu de ce, vrea cu orice preț să-l cucerească. N-ar fi mai bine să se apropie de el?! De ce să cucerești soarele, stelele?! Mi-i dragă ploaia pentru că spală și învoioșează frunza chinată de fumul mașinilor. Și spală și sufletul omului. Când plouă, omul pare mai frumos, mai îngândurat”⁵. Există o irezistibilă nostalgie a ploii la Grigore Vieru. Trebuie să fii țâran în adâncul sufletului ca să pricepi această tânjeală. Pe deasupra, ploile lui sunt ale copilăriei și au sfințenia sufletului matern. Ploaia de vară, observă Bachelard, este cea mai maternă dintre toate, ea creează „*imaginea unui potop de lapte*”⁶. Nicăieri nu se vede mai bine sentimentul matern al naturii, care vine direct din sufletul copilului: „Iar sentimentul pentru natură este atât de durabil în

anumite suflete, tocmai pentru că, în forma sa originară, el este la originea tuturor sentimentelor. E sentimentul filial. Toate formele de iubire cuprind un element de iubire față de o mamă”⁷.

Să se observe că ploile preferate ale lui Vieru sunt cele de vară, fecunde, purificatoare și materne. Nu veți găsi în imaginarul său poetic teroarea ploilor monotone și reci ale toamnelor bacoviene. Potopul vierece e cel al purificării și al reculegerii divine. Pe arca noului Noe se va găsi o singură ființă – *lacrima*, semn al crucii ispișitoare: „*Pe lemmul Ei de măslin./ Ca Noe în barcă, pluti-voi/ Pe apele potopitorului ceas./ Luând cu mine o/ Singură ființă./ Lacrima./ Și viața nu pieri./ Poate ca nicidecum/ Mă voi lipi strâns de/ Crucea/ Plânsă încă o dată/ De Nemărginire.*” (*Crucea*)

Asta pentru a salva și ființa cea mai pură – *lacrima* – de amenințările întinării: „*Ceva se-ntâmplă azi cu noi!/ Azi lacrimile sunt gunoi.../ Eu mor pe cruce pentru ea./ Iar lumea hohotește rea.*” (*Doină*)

Într-o astfel de lume, chiar și izvorul, eternul, poate fi pus la îndoială, dar rămâne convingerea că în el se ascunde *dorul*: „*Totul e îndoielnic -/ Chiar și izvorul./ Poate că nu el se-aude./ Poate că dorul.*” (*M-a strigat cineva?*)

Cu siguranță, pentru că izvorul este imaginea arhetipală a *paideumei*, iar în auzul *dorului* e *cântec*, pe când în ochi el este o *lacrimă*. Muzica este singura care poate topi ce-i *dur*, aidoma lacrimii. Nu întâmplător ultima parte a volumului *Strigat-am către Tine*, cea dedicată textelor muzicale, se intitulază *Cununa de rouă* și are ca moto această observație a lui Tagore: „*Tot ce-i dur se va topi în farmecul muzicii.*” Chiar și *strigătul* va deveni muzică, pentru că e *către Tine*, iar nu un *Hau!... Hau!... depărtat sub stele înghețate*⁸. Nu un strigăt în cavoul bacovian, neauzit de Nimeni. E strigătul către Dumnezeu, chiar dacă e de pe Cruce. Roua vierecă este purificarea durerii, a sângelui de pe cruce: „*Întâi să lucească pe vârful peniței stropul cel roșu al sângelui meu, pe urmă roua de pe iarbă*”⁹.

Adevărata dragoste nu-i altceva decât o *floare înrouată*: „*Noaptea îndrăgostiților este floarea înrouată pe care-o găsec și-o culeg numai inimile învăpăiate*”¹⁰.

Numai roua se poate compara cu lacrima. Originea ei este „*din cer când vremea e foarte senină*”, „o apă pură impregnată de materie ceaastă, iată ce este roua”¹¹. Pentru Gustave Kahn (*Povestea aurului și a tăcerii*), roua este apă amestecată „cu mierea cerului și cu laptele stelelor”, iar pentru Henry de Rochas – chiar „*nuditatea radicală a tuturor lucrurilor*”, veritabil lapte al cerului și „*principala hrană a semințelor*”. Rezonanța maternă și alchimică a rouii este indiscutabilă: „*A visa la rouă ca germen și sămânță înseamnă a participa din adâncul ființei tale la devenirea lumii*”¹². Asta face Vieru, năzuind să iasă din *neagra noapte* la licoarea dimineții, „*zori distilate*”, oglinzind a visului alchimic al „*celeii mai limpezi dintre pietre*”¹³.

R 859.0.09
RV54

Revistă editată de Uniunea Scriitorilor din Moldova și Uniunea Scriitorilor din România

Ogiato BASARABIEI

Anul 1, nr. 2, 2002 (serie nouă)

Izvorul așunu. Teodor Buzu

- Tudor ARGHEZI OAMENII LUI CARAGIALE
Eugen SIMION MARIN PREDĂ. UN PORTRET INTERIOR
Marin PREDĂ INTĂIA MOARTE A LUI MICULA MIRCEA (roman)
Ion COVACI POEZII
Pan HALIPPA SCRISORI DIN BASARABIA (publicistică)
Paul GOMA BASARABIA (roman)
Călina TRIFAN POEZII
Jean-Louis COURRIOL IMAGINEA LITERATURII ROMÂNE ÎN CONȘTIINȚA FRANCEZĂ
Léopold Sédar SENGHOR ELEGIE PENTRU MARTIN LUTHER KING
Grigore VIERU MIȘCAREA ÎN ÎNFINIT (aforisme)
Grișa GHERGHEI POEZII
Alexandru BURLACU "TENTAȚIA SINCRONIZĂRII" (în dezbateri)
Iurie COLESNIC CEZAR STOICA - PAGINI INEDITE
Konstantin PAUSTOVSKI CUVÂNT DESPRE GEORGE TOPĂRCEANU
Aziz NESIN UN NEBUN PE ACOPERIS

portrete

Andrei STRĂMBEANU

POETUL CA TRANDAFIRUL...

„Aș vrea să mărturisesc adevărul
fără a deveni martir.”

Montesquieu

Asemenea lordului Byron care debutase cu o carte de poezii total mediocră, iar ulterior deveni poetul național al Angliei, unul din cei mai mari poeți ai lumii, a cărui floare preferată, între altele fie spus, era trandafirul, și poetul nostru național, Grigore Vieru, prin anii „50, fiind student al facultății de filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă“ din Chișinău, debutase în almanahul literar „Muguri“ al institutului respectiv cu poezii deloc promițătoare. De prisos să mai spunem că, pe atunci, nimeni nu se interesa care era floarea sa preferată, în afară, poate, de o studentă frumoasă, tot de la facultatea de filologie a aceluiași institut, Raisa Nacu, venită la studii din sudul Basarabiei.

Locul de întâlnire al tinerilor poeți, numit „La cucurigu,“ se afla pe una din scările institutului, la ultimul etaj. Acolo, „La cucurigu,“ îl văzusem pentru prima dată și făcusem cunoștință cu Grig Vieru, cum mi se recomandase chiar dânsul.

Noua cunoștință, la fel ca mine, venea dintr-o familie de plugari de la nordul Basarabiei, din satul Pererâta de pe malul Prutului, fostul raion Lipcani, actualmente Județul Edineț, și avea aceeași statura ca astăzi – mijlocie. Și cântărea – nu greșesc deloc – tot atât ca și astăzi. Nu știu cât anume, dar tot atât.

Grig era un tânăr zvelt și frumos. Mereu tras la față și palid, avea o frumusețe (o are și astăzi) originală, desenată parcă de un pictor, o frumusețe care se memorizează dintr-o dată și pentru totdeauna. Era timid și fin, ca un descendent dintr-o familie de nobili scăpătați. Avea ochi de culoare albastră-cenușie, întrebători, fruntea înaltă, părul negru, bogat și cărlionțat. La auzul unor expresii vulgare, imediat roșea, și-i transpira nasul. Transpirația o ștergea cu mâna goală. Fără batistă.

Era atât de firav și cuminte încât, întâlnindu-l, îți venea să-i dai 20 de copeici ca să mănânce. De obicei, asemenea oameni suferă de plămâni. Și Grig, trecând și prin foamea din 1947, a avut de suferit mult cu plămâni.

SEMNI

revistă literară, anul v, nr. 3-4 2002

nicolae esinencu
eugen lungu
mircea v. ciobanu
anatol moraru
nicolae leahu
ghenadie nicu
adrian ciubotaru
lucia turcanu
margareta curtescu
emilian galaicu-paun
stelian dumistracel
haralambie moraru
odyang ianghe
xi chuan
patricia guzman
adela popescu
madeleine oulette-michalska
siegfried sassoon
natalia popanu

Dezbateri

Basarabia și basarabenii

Nicolae LEAHU

Poezia basarabenilor (compendiu)

Anexarea Basarabiei la Rusia, în 1812, amină – pentru încă un secol – ieșirea provinciei din starea de medievalitate, accentuând înapoierea culturală și prin eliminarea limbii române din administrație, învățământ și biserică în chiar momentul redeșteptării ei la viața modernă, a afirmării conștiinței originilor latine și a scuturării bizarului argou greco-turco-tătar care ține rostirea românească în stăpînirea sa cel puțin pînă la restabilirea domniilor pămîntene în principate. Într-o ingenuă *Răsufflare*, Ioan Cantacuzino, unul din primii noștri poeți culți, autorul culegerii *Poezii noo* (tipărită la Dubăsari, în 1794) nici nu bănuia în ce stare de pauperizare va cădea, în continuare, *limba noastră* (o sintagmă adulmecînd deja spiritul odei lui Mateevici), atunci cînd îi reproșa neîndemînarea de a comunica prin cuvînt idei sensibile:

*Limba noastră prea puțină,
Nu-i a nimui proastă vină,
Căci însoață rău cuvîntul
În pîrlejul ce dă gîndul.
Mai cu vreme, și cine știe,
Prisosire poate să vie.*

Secvența citată traduce fidel mentalitatea epocii, incapabilă deocamdată să sesizeze complexitatea cauzelor inexpressivității limbajului cult, dar și fragilitatea „gîndului” care-l „însoață”. Coborît parcă dintr-un tablou votiv, cu pana și călimara în mîini, dar fără reflexe artistice formate, fără o tradiție care să-i furnizeze modele (folclorul va deveni o cauză culturală mai tîrziu), literatul basarabeian de la începutul secolului al XIX-lea își conceptualizează domeniul cu o larghețe sufletească sincretică, aglomerînd poezia, proza, ziaristica, etnografia, hagiografia etc. Cu puțină excepție, condeierii rămași în provincie după 1812 gîndesc literatura în termeni foarte vagi, în tot cazul, mai puțin ca pe o problemă de *destin*, de *misune*, așa cum avuseseră revelația să o simtă încă întîii noștri cronicari și au afirmat-o cu o tenacitate exemplară cîrturarii Școlii Ardelene.

Perioadă a marilor prefaceri europene și a creării României moderne, secolul al XIX-lea este o nesfîrșită agonie în Basarabia. Viața spirituală amorțeste într-o așteptare terifică, puținele inițiative culturale ale băștinașilor se consumă în scăpărări umile: cîteva cărți bisericești, cîteva spectacole improvizate... Singurii autori basarabeni care izbutesc să impună contribuții decisive la constituirea literaturii române moderne sînt Alecu Russo și Bogdan Petriceicu Hasdeu, opera lor însă, neavînd o difuzare semnificativă între Nistru și Prut (ca și a celorlalți scriitori clasici – de la Heliade la Macedonski), nu exercită influențe notabile la formarea gustului literar în Basarabia. Scriitorii băștinași urmează cînd calchier rusești, cînd modele franceze, imită, traduc, adaptează, culegînd arareori de pe strunele lăutelor sunetul autentic al poeziei. Între acești versificatori grăbiți, mînați pe pîrțile de hîrtie mai degrabă de amorul propriu decît de talent, Constantin Stamatî și Alexandru Donici (refugiindu-se și el peste Prut pe la 1840) sînt unicii autori care vădesc o înțelegere gravă, dacă nu superioară, a ideii de literatură. Și în scrierile lor însă invenția e reductibilă la deplasarea unor accente de viziune sau la vreo abilită întorsătură de condei, în stare să mute descripția sau narațiunea deghezată în planul vieții psihice (vezi, la Stamatî, *Scăldătoarea unei cucoane române*). Sensibilitatea s-a îndepărtat atît de mult de aceste exerciții de prozodie (e adevărat, uneori cu ambiții epopeice, precum în *Eroul Ciubăr-Vodă...*) încît numai interese istorico-literare sau didactice mai pot incita astăzi curiozitatea cititorului.

Inițierea tradiției literare culte, simțul patriotic și menținerea în stare de veghe a limbii scrise constituie meritele principale ale literaților basarabeni din secolul al XIX-lea. La Constantin Stamatî și Alexandru Donici, la fabulistul Ion Sirbu și poetul Gheorghe Păun, i-am adăuga și pe Alexis Nacco, Dumitru C. Moruzi, Matei Donici. Versificatori modești și ocazionali, ei întregesc totuși umilul peisaj liric din orizontul căruia re-

"Este una dintre figurile luminoase ale poeziei românești. Este o conștiință trează care animă, care chiar atunci când exprimă durere de fapt insuflețește oamenii. Este un simbol pe care trebuie să-l prețuim" *Ion Iliescu.*

Basarabia

LITERATURĂ ARTĂ CULTURĂ

În acest număr:

Nicolae POPA
Al. BURLACU
Mihai CIMPOI
Pavel PROCA
Eliza BOTEZATU
Ion CIOCANU
Dumitru CRUDU
Nicolae RUSU
Cezara KOLESNIK
Călina TRIFAN
Constantin CHEIANU
Cristina CÂRSTEA
Emilian GALAICU-PĂUN
Irina NECHIT
Al. CISTELECAN
Andrei EȘANU
Pavel BALMUȘ
Ion C. CIOBANU
Vladimir BEȘLEAGĂ
Leo BUTNARU
Mihai ȘTEFAN POIATĂ
Monah SAVATIE
Nicolae LEAHU
Nelly SAMOIL
Valentin CIUCĂ

7-12/'99

ANALIZE

Nelly Samoil

Metafora globală în poezia lui Grigore Vieru

Există la Grigore Vieru o tendință către extensia metaforei asupra unui context mai larg decît ar presupune-o construcția limitată la o sintagmă. Particularitatea poate fi considerată caracteristică, Gr.Vieru fiind unul dintre poeții care valorifică această modalitate structurantă de o considerabilă complexitate sub aspectul coeziunii sintactice și al coerenței semantice. Prin urmare, metafora globală reprezintă rodul unei viziuni de ansamblu, ce vizează întregul unitar al poeziei.

În acest sens, Gr.Vieru apelează la imagini simbolice, bazate pe o viziune artistică individuală. La el metaforizarea la nivelul ansamblului poeziei, fiind un procedeu specific de a crea o imagine

Plecînd pe calea neîntoarcerii, a lăsat un gol imens în spiritualitatea neamului, dar acesta e destinul nemilos al vieții pe Pămînt. Ne mîndrim cu acela care a fost Grigore VIERU, căci moștenirea pe care a lăsat-o în urma sa este netrecătoare și multe generații îi vor duce dorul, mîngîindu-și sufletele cu versurile lui!